

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Problematika pohledávek z účetního a daňového pohledu

The issue of accounting and tax receivables

Jitka Škrabalová

Plzeň 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Problematika pohledávek z účetního a daňového pohledu“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne 30. 11. 2018

.....

Jitka Škrabalová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Marii Černé, Ph.D. za odborné vedení práce, za pomoc při jejím zpracování a za cenné rady, které mi k práci poskytla. Poděkování také patří celé mé rodině za jejich podporu po celou dobu studia.

Obsah

Úvod	6
Cíl a metodika	7
1 Teoretická východiska.....	8
1.1 Vymezení pohledávek.....	8
1.2 Členění pohledávek.....	9
1.3 Podrozvahová evidence.....	10
1.4 Oceňování pohledávek.....	10
1.5 Pohledávky a daň z příjmů.....	11
1.6 Opravné položky k pohledávkám.....	11
1.7 Odpis pohledávek z účetního hlediska.....	14
1.8 Odpis pohledávek z daňového hlediska.....	15
1.9 Proces řízení pohledávek.....	15
1.10 Prevence – scoring.....	16
1.11 Vymáhání pohledávek.....	21
1.11.1 Mimosoudní vymáhání pohledávek.....	21
1.11.2 Soudní vymáhání pohledávek.....	23
2 Praktická část.....	26
2.1 Představení společnosti.....	26
2.2 Členění pohledávek společnosti.....	26
2.3 Management pohledávek společnosti.....	27
2.4 Kreditní limity.....	28
2.5 Účtování pohledávek.....	29
2.6 Formy vymáhání pohledávek po splatnosti.....	30
2.7 Rozdělení pohledávek po splatnosti.....	32
2.8 Účetní opravné položky.....	33
2.9 Daňové opravné položky.....	34
2.1 Účtování splátkového kalendáře.....	36

2.10	Účtování nákladů z vymáhání pohledávek soudní cestou.....	37
2.11	Postoupení pohledávky	38
2.12	Odpis pohledávek.....	40
2.13	Postihy za pozdní úhradu pohledávek.....	41
2.14	Vliv opravných položek a odpisů pohledávek na hospodaření analyzované společnosti.....	42
2.15	Přiznání k dani z příjmů právnických osob.....	43
	Závěr	44
	Seznam tabulek	46
	Seznam obrázků.....	47
	Seznam použitých zkratk	48
	Seznam použité literatury	49
	Seznam příloh.....	52
	Přílohy.....	53

Úvod

Pohledávky jsou v dnešní době velice zajímavým, aktuálním a širokospektrálním tématem. Problematika pohledávek resp. jejich vymáhání se objevila v dobách, kdy se při obchodování mezi osobami začaly využívat peníze, nejdříve mince, později bankovky, které vystřídaly dřívější barterový obchod – zboží za zboží, služba za službu.

Z důvodu nestálosti ekonomické situace na trhu a rizikovosti podnikání upírají podniky svůj zájem na finanční ukazatele, především na likviditu. Nedostatečná likvidita vede ke zhoršení platební schopnosti podniku, čímž dochází ke snížení jeho konkurenceschopnosti a odchodu, často i klíčových, odběratelů společnosti. Tento problém se taktéž negativně projevuje v účetních výkazech podniků. Dostatečná likvidita, resp. dostatek finančních prostředků na účtech společnosti a v pokladně by mělo být jedním z nejdůležitějších cílů z hlediska zajištění provozuschopnosti podniku a jeho dostatečného finančního zdraví. Likvidita je však velice často ovlivněna výší neuhrazených pohledávek. Finanční prostředky, které jsou v těchto pohledávkách vázány, poté společností chybí a snižují jejich schopnost dostát svým závazkům.

Každá společnost na trhu vstupuje do různých vztahů s okolními subjekty hospodářství. Mezi tyto subjekty se řadí dodavatelé, odběratelé, stát, zaměstnanci a další. V případě obchodních vztahů dochází ke vztahům dodavatel a odběratel, přičemž dodavatel poskytuje odběrateli tzv. obchodní úvěr. V tu chvíli se dodavatel stává věřitelem a odběratel dlužníkem. Tyto subjekty jsou obchodními partnery, a proto by se měly řídit zásadami poctivých obchodních vztahů a měly by své závazky plnit v plné výši a včas. Odběratelé se snaží lhůty splacení svých závazků co nejvíce prodlužovat, aby si udrželi na svých účtech co nejvíce finančních prostředků. Na to pak doplácí dodavatelé, kteří nemají dostatek finančních prostředků, aby si plnili své závazky.

Problematikou pohledávek a jejich vymáháním se zabývá velká řada publikací a článků. Jedná o stále aktuální téma, přesto však jsou nejdůležitějšími a nejvíce směrodatnými zdroji zákony – zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník a další.

Cíl a metodika

Cílem práce je shromáždit ve společnosti Alfa, s.r.o. dostatek informací a účetních údajů týkajících se problematiky pohledávek po lhůtě splatnosti, poté tyto informace a údaje správně vyhodnotit a poskytnout vzhled do procesu řízení pohledávek u této společnosti se zaměřením na účetní a daňové hledisko. Na základě těchto informací identifikovat problémy týkající se řízení pohledávek ve společnosti a navrhnout způsoby, jak tyto problémy eliminovat, resp. přímo snížit celkovou hodnotu pohledávek společnosti Alfa, s.r.o. po splatnosti.

V teoretické části práce jsou identifikovány a vysvětleny pojmy a problémy týkající se správy, řízení a účtování pohledávek včetně navazujících účetní případů. Konkrétně se jedná o vymezení pohledávek, jejich členění, podrozvahovou evidenci, oceňování, vztahu pohledávek a daně z příjmů, opravných položek k pohledávkám, odpisy pohledávek, proces řízení pohledávek, prevenci – scoringu a vymáhání pohledávek soudní i mimosoudní cestou.

Teoretická část vznikla na základě studia a následné interpretace sekundárních literárních zdrojů, odborných článků a právních předpisů týkajících se problematiky pohledávek.

V praktické části byla představena společnost Alfa, s.r.o., bylo uvedeno členění jejich pohledávek, řízení pohledávek ve společnosti, způsoby nastavení kreditních limitů, účtování pohledávek, formy vymáhání pohledávek, opravné položky k pohledávkám, splátkové kalendáře, náklady z vymáhání pohledávek soudní cestou, postoupení pohledávek, jejich odpisy a postihy za pozdní úhradu pohledávek. V praktické části je využita analýza ekonomických informací společnosti Alfa, s.r.o. Taktéž je využita metoda komparace jednotlivých získaných dat z časového hlediska a deskriptivní metody týkající se účtování účetních případů souvisejících s pohledávkami. K vysvětlení problematiky pohledávek ve společnosti byly použity interní dokumenty společnosti.

1 Teoretická východiska

1.1 Vymezení pohledávek

Pohledávky jsou upraveny především § 1721 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku. Z právního hlediska je pohledávka chápána jako právo domáhat se plnění ze strany jiné osoby. V právní terminologii se v souvislosti s pohledávkami resp. závazkovými vztahy používají termíny „věřitel“ a „dlužník“, kdy věřitel je v závazkovém vztahu dodavatelem a dlužník odběratelem. Věřitel požaduje po dlužníkovi plnění ve formě finanční nebo věcné. Povinnost splatit pohledávku je omezena určitou dobou, která se v právu označuje jako dospělost pohledávky. V případě, že dlužník pohledávku do její dospělosti nezaplatí dobrovolně, je věřitel oprávněn pohledávku vymáhat po dlužníkovi i soudně. K hodnotě nesplacené pohledávky se po její splatnosti navíc přičítají úroky a poplatky z prodlení, případně další finanční částky spojené s uplatněním pohledávky (Vaigert 2005).

V účetnictví jsou pohledávky upraveny zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vyhláškou č. 500/2002 Sb. a Českými účetními standardy. Z účetního pohledu je pohledávka důsledkem obchodního vztahu, kdy dodavatel dodá odběrateli výrobek, zboží nebo službu (plnění) a odběratel musí toto plnění kompenzovat finanční úhradou. Na základě tohoto obchodu vzniká dodavateli pohledávka. Pohledávku lze chápat jako doposud neuhrazenou fakturu, kterou dodavatel vystavil odběrateli (zákazníkovi) (Kovanicová 2012).

Šantrůček a Štědra (2012) popisuje pohledávku jako oprávnění věřitele vzniklé na základě závazkového právního vztahu. Věřitel je oprávněn požadovat, aby si dlužník, který vzešel z toho vztahu, splnil svoji povinnost a uhradil dlužnou částku věřiteli.

K zániku vztahu mezi dlužníkem a věřitelem dochází až ve chvíli, kdy jsou závazky dlužníkem uhrazeny a pohledávky věřitele uspokojeny (Mrkosová 2017).

V účtovém rozvrhu je pohledávkám vyčleněna skupina č. 31. Konkrétní případy pohledávek je možné dohledat v Českém účetním standardu č. 017. Je nezbytné vzít v úvahu odlišnosti mezi pohledávkami v daňovém pojetí a účetním pojetí. Např. v účetnictví se do pohledávek zahrnují i poskytnuté zálohy, jelikož účet „*poskytnuté zálohy*“ spadá do „*pohledávkových*“ účtů (Hasprová 2009).

1.2 Členění pohledávek

Pohledávky jsou dle obchodního zákoníku majetkem věřitele, z čehož vychází i účetní vykazování pohledávek jako aktiv v rozvaze společnosti a jsou součástí konkrétně oběžného majetku. Aktiva zahrnují majetek podniku, který podnik nabyt v minulosti a očekává, že mu v budoucnu přinesou ekonomický prospěch. Mezi aktiva patří dlouhodobý majetek (hmotný, nehmotný a finanční) a oběžná aktiva (zásoby, pohledávky a krátkodobý finanční majetek) (Kovanicová 2012).

Pohledávky se dělí na dlouhodobé a krátkodobé. Při rozdělení se vychází z délky splatnosti pohledávky. Pohledávky se splatností delší než jeden rok jsou zařazovány do dlouhodobých. Ostatní pohledávky (i když neuhrazené) se zařazují do krátkodobých. Rozdělení pohledávek v rozvaze, viz obrázek č. 1 (§ 10 a 11 vyhlášky č. 500/2002 Sb.).

Tab. č. 1: Rozdělení pohledávek

	Běžné účetní období			Min. účetní období
	Brutto	Korekce	Netto	Netto
Pohledávky				
Dlouhodobé pohledávky				
<i>C.II.1.1. Pohledávky z obchodních vztahů</i>				
<i>C.II.1.2. Pohledávky – ovládaná nebo ovládající osoba</i>				
<i>C.II.1.3. Pohledávky – podstatný vliv</i>				
<i>C.II.1.4. Odložená daňová pohledávka</i>				
<i>C.II.1.5. Pohledávky – ostatní</i>				
C.II.1.5.1. Pohledávky za společníky				
C.II.1.5.2. Dlouhodobé poskytnuté zálohy				
C.II.1.5.3. Dohadné účty aktivní				
C.II.1.5.4. Jiné pohledávky				
Krátkodobé pohledávky				
<i>C.II.2.1. Pohledávky z obchodních vztahů</i>				
<i>C.II.2.2. Pohledávky – ovládaná nebo ovládající osoba</i>				
<i>C.II.2.3. Pohledávky – podstatný vliv</i>				
<i>C.II.2.4. Pohledávky – ostatní</i>				
C.II.2.4.1. Pohledávky za společníky				
C.II.2.4.2. Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění				
C.II.2.4.3. Stát – daňové pohledávky				
C.II.2.4.4. Krátkodobé poskytnuté zálohy				
C.II.2.4.5. Dohadné účty aktivní				
C.II.2.4.6. Jiné pohledávky				

Zdroj: Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, 2018

Z důvodu různorodé struktury pohledávek se pohledávky uspořádávají do účtové třídy, resp. skupiny a dále do syntetických účtů. Pohledávkám se věnuje 3. třída účtové osnovy (Hasprová 2009).

Jelikož se v podnikovém finančním účetnictví zpracovává velké množství operací včetně různorodých pohledávek, jsou syntetické účty doplňovány o analytiku. Analytikou se rozumí dodatečné číselné označení účtů dle vnitropodnikových směrnic. Tímto krokem dojde k přehlednějšímu a konkrétnějšímu rozdělení pohledávek, které pomáhá při různých analýzách a případně i v rámci controllingu. Analytická evidence je vedena v souladu s Českým účetním standardem pro podnikatele č. 001. Dle tohoto standardu se pohledávky mají členit dle jednotlivých dlužníků, dle časového horizontu na dlouhodobé a krátkodobé, dle měny na českou a cizí atd. (Český účetní standard pro podnikatele č. 001).

1.3 Podrozvahová evidence

Podrozvahová evidence se řídí také Českým účetním standardem pro podnikatele č. 001. Účetní jednotky provádějí na podrozvahových účtech zápisy, které nejsou zapsány do hlavní účetní knihy. Do podrozvahové evidence se účtují účetní případy, které jsou potřebné pro správné posouzení majetkoprávní situace ve společnosti. K podrozvahové evidenci účetní jednotky používají účty ze skupiny 75 až 79. Zápisy provedené pomocí těchto účtů jsou důležitým podkladem pro zhotovení přílohy účetní závěrky. Do podrozvahových účtů se zapisují především odepsané pohledávky a najatý majetek (Český účetní standard pro podnikatele č. 001).

1.4 Oceňování pohledávek

Pohledávky musí být správně oceněny. Zákon o účetnictví vymezuje oceňovací metody a okamžiky, ke kterým musí být ocenění podle oceňovacích metod uskutečněno. Pohledávky se oceňují buď ke dni vzniku pohledávky, nebo ke dni sestavení účetní závěrky. Pohledávky se ke dni jejich vzniku oceňují jmenovitou hodnotou (cena nakoupeného zboží nebo služby) nebo pořizovací cenou při vkladu do společnosti (pořizovací cena se skládá z ceny pořízeného majetku a vedlejších pořizovacích nákladů) (§ 25 odst. 1 písm. g) zákona o účetnictví). Vedlejší pořizovací náklady

zahrnují provize a odměny pracovníkům za zprostředkování obchodu, znalecké posudky nakoupených pohledávek aj. (§ 50 vyhlášky č. 500/2002 Sb.).

Dalším způsobem ocenění pohledávek je reálná hodnota, což je *tržní hodnota pohledávky, ocenění pohledávky kvalifikovaným znalcem nebo ocenění dle zvláštního právního předpisu*. Tímto způsobem se oceňují pohledávky, které účetní jednotka pořídila ze spekulativních důvodů, tzn. předpokládá, že s nimi bude dále obchodovat (§ 27 odst. 4 zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb.).

Změnou reálné hodnoty pohledávek vznikají tzv. *oceňovací rozdíly*. Tyto oceňovací rozdíly jsou účetní jednotkou účtovány do výnosů nebo nákladů (dle snížení nebo zvýšení reálné hodnoty). Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů nejsou tyto náklady a výnosy součástí základu daně, tzn. nedaní se.

1.5 Pohledávky a daň z příjmů

Podnikatele trápí problematika pohledávek z důvodu jejich dopadů na daňový základ daně z příjmů. Výnosy z poskytnutých služeb a dodaných produktů se v případě účetnictví daní ke dni uskutečnění zdanitelného plnění bez ohledu na to, zda odběratel za fakturu zaplatí nebo ne. Výjimkou je daňová evidence, kdy se poskytnutá služba resp. zboží daní až ke dni zaplacení pohledávky (Drbohlav a Pohl 2011).

Stát se problematiku zdanění nezaplacených faktur snaží alespoň částečně zmírnit prostřednictvím legislativy – zákona o dani z příjmů. Na základě tohoto zákona je podnikateli umožněno vytvářet k pohledávkám daňové opravné položky a nakonec pohledávku odepsat do nákladů, jež jsou daňově uznatelné. Ke zvýhodnění může dojít pouze u právně nezpochybnitelných pohledávek (Drbohlav a Pohl 2011).

1.6 Opravné položky k pohledávkám

Opravné položky představují dočasné snížení hodnoty aktiv. Opravné položky k pohledávkám po lhůtě splatnosti se vytvářejí v případech, kdy klesla jejich reálná hodnota. Toto přechodné snížení hodnoty pohledávek se účtuje na vrub účtu 558 – *Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti* (Kráčalíková 2004).

Opravnými položkami k pohledávkám se snižuje ztráta vzniklá neuhrazenými pohledávkami. Tento prostředek dočasného snížení hodnoty neuhrazených pohledávek

umožňuje zanést problém nezaplacených pohledávek do účetnictví a odečíst si alespoň část z nezaplacené částky z daní, čímž se kompenzuje zdanění příjmu z pohledávky, který se ve skutečnosti vůbec neuskutečnil (OK Pohledávky 2018).

Existují dva typy opravných položek (OK Pohledávky 2018):

- Zákonné/daňové opravné položky, které se využívají k navrácení výnosů, jež byly v minulosti zdaněny. Tento druh opravných položek je možné tvořit pouze k nepromlčeným pohledávkám podléhajícím dani z příjmů.
- Účetní opravné položky, které se vytvářejí z důvodu nutnosti zachování věrného zobrazení v účetnictví. Jejich zaúčtování nemá žádný vliv na základ daně, pouze snižují účetní hodnotu pohledávek zanesených do účetnictví

Zákonné opravné položky se podle zákona o rezervách /ZR/ vytvářejí:

1. „K pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení (§ 8 ZR),
2. K nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 (§ 8a ZR),
3. K pohledávkám z titulu ručení za celní dluh (§ 8b ZR),
4. K nepromlčeným pohledávkám s hodnotou do 30.000 Kč (§ 8c ZR)“ (Drbohlav a Pohl 2011, s. 27).

V případě nepromlčených pohledávek, jejichž datum splatnosti byl do 31. 12. 2013, si společnost mohla vytvořit daňovou opravnou položku u pohledávek, jejichž rozvahová hodnota nebyla vyšší než 200 000 Kč, od doby splatnosti uplynulo nejméně půl roku, a maximálně si mohla vytvořit opravnou položku ve výši 20 % rozvahové hodnoty pohledávky.

Pokud byla pohledávka již přihlášena do správního, rozhodčího nebo soudního řízení, tak se výše daňové opravné položky řídila následující tabulkou č. 2.

Tab. č. 2: Tvorba daňových opravných položek k pohledávkám splatným do 31. 12. 2013

Od lhůty splatnosti uplynulo	Hodnota pohledávky ≤ 200 000 Kč	Hodnota pohledávky ≥ 200 000 Kč
nad 6 měsíců	20 %	-
nad 12 měsíců	33 %	33 %
nad 18 měsíců	50 %	50 %
nad 24 měsíců	66 %	66 %
nad 30 měsíců	80 %	80 %
nad 36 měsíců	100 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě zákona o rezervách č. 593/1992 Sb., zákona o daních z příjmů právnických osob č. 586/1992 Sb., 2018

K pohledávkám vzniklým mezi 1. 1. 2014 a 31. 12. 2014 se opravné položky vytvářejí následujícím způsobem:

Tab. č. 3: Tvorba daňových opravných položek k pohledávkám vzniklým mezi 1. 1. 2014 a 31. 12. 2014

Od konce lhůty splatnosti uplynulo více než	Maximální výše opravné položky
18 měsíců	50 % z hodnoty pohledávky
36 měsíců	100 % z hodnoty pohledávky

Zdroj: vlastní zpracování na základě zákona o rezervách č. 593/1992 Sb., zákona o daních z příjmů právnických osob č. 586/1992 Sb., 2018

Po úpravě zákona o rezervách byl u pohledávek vzniklých mezi 1. 1. 2014 a 31. 12. 2014 zrušen limit 200 000 Kč a všechny nepromlčené pohledávky si začaly být z hlediska následného vytváření opravných položek rovny. Opravnou položku ve výši 100 % hodnoty pohledávky je možné vytvořit v případě, že od lhůty splatnosti uplynulo 36 měsíců (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách).

Jelikož po 36 měsících byla velká část pohledávek již promlčena, nevyplývala v tomto případě ze zákona žádná výhoda. Proto byla vytvořena další novela zákona o rezervách, která se týkala opravných položek k pohledávkám vzniklým po 1. 1. 2015.

Tab. č. 4: Tvorba daňových opravných položek k pohledávkám vzniklým od 1. 1. 2015

Od konce lhůty splatnosti uplynulo více než	Maximální výše opravné položky
18 měsíců	50 % z hodnoty pohledávky
30 měsíců	100 % z hodnoty pohledávky

Zdroj: vlastní zpracování na základě zákona o rezervách č. 593/1992 Sb., zákona o daních z příjmů právnických osob č. 586/1992 Sb., 2018

Opravnou položku ve výši 100 % může společnost vytvořit k pohledávce, jejíž hodnota nepřekročila 30 000 Kč, bez ohledu na to, zda se jedná o jednu pohledávku v této hodnotě nebo součet všech pohledávek do této hodnoty a od doby splatnosti uplynulo 12 měsíců. Pohledávky do hodnoty 30 000 Kč jsou tímto způsobem zvýhodněny, protože u těchto pohledávek se předpokládá, že náklady na jejich vymáhání by byly vyšší, než je hodnota vymáhané částky (Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách).

1.7 Odpis pohledávek z účetního hlediska

Odpis pohledávek navrhuje většinou vedoucí pracovník kreditního oddělení případně jiný manažer, který má tuto pravomoc na základě schválených vnitropodnikových postupů a směrnic. Po účetním odpisu je pohledávka nadále evidována na podrozvahových účtech v účetnictví. Účetním odpisem nedojde k ukončení životnosti pohledávky. V případě, že dlužník odepsanou pohledávku dodatečně zaplatí, posuzuje se vytvořený výnos na základě toho, jestli tento odpis byl, nebo nebyl daňově uznatelným. Výnos, který uhrazením pohledávky vznikne, se z hlediska daní posuzuje stejně, jako je tomu u odpisu pohledávky (Český účetní standard pro podnikatele č. 005).

Účetní odpis může být vytvořen pokud:

1. Se z hlediska účetnictví firmy jedná o nízké částky (většinou se jedná o desítky nebo stovky korun).
2. Se odepisují pohledávky, u nichž nelze vytvořit daňové opravné položky (např. z důvodu nesplnění nutné doby pro vytvoření daňové opravné položky).
3. Společnost nebude pohledávku vymáhat z následujících důvodů:
 - podnik nemá k dispozici potřebné doklady, které by potvrdily existenci pohledávky (např. chybí potvrzené dodací listy),
 - náklady spojené s vymáháním pohledávky by byly vyšší než vymáhaná částka,
 - pohledávka je již promlčena,
 - soud nebo policie sdělila, že pobyt dlužníka není znám (Český účetní standard pro podnikatele č. 005).

Jestliže k pohledávce byla vytvořena 100% opravná položka, je pohledávku možné odepsat a opravnou položku k ní zrušit. K odpisu pohledávky ale nedochází v případě, že dlužníkem je osoba v konkursním řízení. Odepsané pohledávky jsou nadále zapsané v podrozvahové evidenci, kromě již zaniklých pohledávek. Jestliže dojde k úhradě odepsané pohledávky, výnos z ní vyplývající se zaúčtuje na účet „*Jiné provozní výnosy*“ (Český účetní standard pro podnikatele č. 005).

1.8 Odpis pohledávek z daňového hlediska

Z hlediska daní je odpis pohledávek řešen zákonem č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů, v němž jsou uvedeny podmínky, za nichž mohou být odpisy pohledávky daňově uznatelné. Odpis pohledávky je možné daňově uznat v následujících případech:

- dlužník zemřel a pohledávku nebylo možné vymáhat po jeho dědicích,
- konkurz na dlužníka byl zrušen z důvodu nedostatku majetku na splacení pohledávek k němu přihlášených,
- právnická osoba, která byla dlužníkem, zanikla a nemá nástupce,
- na základě insolvenčního řízení bylo zjištěno, že dlužník je v úpadku nebo mu úpadek hrozí,
- majetek dlužníka je v exekuci,
- na majetek dlužníka byla vypsána veřejná dražba (Zákon o dani z příjmů č. 586/1992 Sb.).

Jestliže pohledávka nesplňuje výše jmenované podmínky, její odpis není daňově uznatelný. Daňově uznatelný odpis však lze provést v případě, že k pohledávce byly vytvořeny daňově uznatelné opravné položky ve výši 100 %. Zároveň však tato pohledávka nesmí být přihlášena do vyrovnávacího řízení nebo do konkurzu (Zákon o dani z příjmů č. 586/1992 Sb.).

1.9 Proces řízení pohledávek

Řízení pohledávek by mělo být jedním ze stěžejních oblastí managementu společností. Vedení společnosti by se mělo snažit minimalizovat riziko nezaplacení pohledávek a zároveň optimalizovat počet a výši nezaplacených pohledávek, jelikož výše nezaplacených pohledávek znatelným způsobem zhoršuje finanční výsledky podniku, např. jeho rentabilitu či solventnost. Společnost by si před uzavřením obchodu měla prověřit, komu bude své služby či produkty dodávat, zda se nejedná o osobu, která má problémy se splácením svých dluhů. V rámci procesu řízení pohledávek by měl být dáván důraz na monitoring pohledávek, který poskytne informace o dodržování lhůt splatností pohledávek a jenž sleduje, jaká je průměrná výše pohledávek a kolik pohledávek v jaké výši nebylo uhrazeno. Monitoring pohledávek by měl být ukotven ve vnitropodnikových směrnících podniku a měl by vycházet ze zkušeností firmy.

Směrnice by měla popisovat proces monitoringu, způsoby vymáhání neuhrazených pohledávek či sankce za pozdní placení (Šiman a Petera 2010).

Efektivní řízení pohledávek by mělo být v souladu s následujícími podmínkami:

- společnost by si měla pravidelně nechávat zpracovat průzkum trhu a marketingové studie,
- podnik by se měl zajímat o obor, ve kterém podniká, včetně oborů navazujících na obor jeho podnikání z důvodu monitorování odběratelů,
- firma by měla efektivně využívat zajišťovacích a platebních instrumentů s ohledem na vzniklou situaci na trhu,
- společnost by měla mít důkladný přehled o svých zdrojích a o objektivnosti informací (Vozňáková 2016).

Hospodaření podniku znatelně ovlivňuje hodnota pohledávek, zvláště pohledávek po splatnosti, a včasnost úhrady pohledávek. Efektivní řízení pohledávek ovlivňuje platební neschopnost, vzniklou výší nesplacených pohledávek, ale na druhou stranu jejich včasné placení může znatelně zvýšit konkurenční výhodu společnosti na trhu. Podniky by si proto měly správně nastavit cenovou obchodní politiku. Společnosti by si měly provést analýzu důvěryhodnosti zákazníka a rozhodnout o způsobech financování pohledávek, nastavit platební podmínky a taktéž optimálně nastavit způsoby vymáhání pohledávek po lhůtě splatnosti (Čížinská 2018).

Cílem procesu řízení pohledávek je minimalizovat počet neplatičů, resp. pozdě platicích odběratelů a omezit výskyt nedobytných pohledávek tak, aby pohledávkami po lhůtě splatnosti nebyl ovlivněn provoz podniku, ani jeho hospodaření (Čížinská 2018).

1.10 Prevence – scoring

K prevenci věřitele před ztrátami vzniklými v důsledku nezaplacení faktur z prodeje svých produktů a služeb by tak měl být správně vytvořený systém hodnocení odběratelů tzv. „Credit Scoring“, jenž zahrnuje:

- jednoznačnou identifikaci zákazníka a jeho prověření,
- průběžné monitorování chování odběratele a jeho platební morálky,
- identifikování zákazníků, u kterých existuje vysoké riziko neplacení svých závazků a hledání možností, jak neplacení omezit (např. depozita) (Bulla 2005).

Perthen (2015) doplňuje, že systém hodnocení zákazníků by měl:

- hledat způsoby, kterými se zajistí rychlá úhrada pohledávky, jestliže ji klient nezaplatí ve stanovené lhůtě,
- vyhodnotit riziko nezaplacení pohledávky,
- zajistit smluvní dokumentaci mezi společností a jejím odběratelem,
- identifikovat možné zajišťovací nástroje.

Zajišťovací nástroje

Zálohy

Zálohy patří mezi nejvíce využívané nástroje, kterými si společnosti zajišťují úhradu svých pohledávek. Zaplacení zálohy využívají jak velké, tak i menší podniky, aby se kryly v případě, že jim odběratel nebude ochoten za jejich služby a produkty zaplatit. Zálohy se kromě vztahu B2B (business to business) využívají i ve vztahu obchodníka a běžného klienta (Vozňáková 2016).

Jedná se o způsob zajištění, který nevyvolává navýšení výdajů spojených se zajištěním pohledávky, protože v tomto případě dodavatel pouze zašle odběrateli zálohovou fakturu na úhradu části hodnoty celé objednávky a vyčkává na zaplacení zálohy. Po zaplacení zálohy prodávající poskytne kupujícímu službu nebo svůj produkt, který vyplývá z objednávky a společně s ním vydá i fakturu, ve které uvede hodnotu dodaného zboží nebo poskytnuté služby, poníženou o hodnotu zaplacené zálohy. O způsobu zajištění obchodu pomocí zálohy musí být obě strany při závazné objednávce nebo podpisu kontraktu uvědoměny a musí s tímto způsobem zajištění souhlasit (Vozňáková 2016).

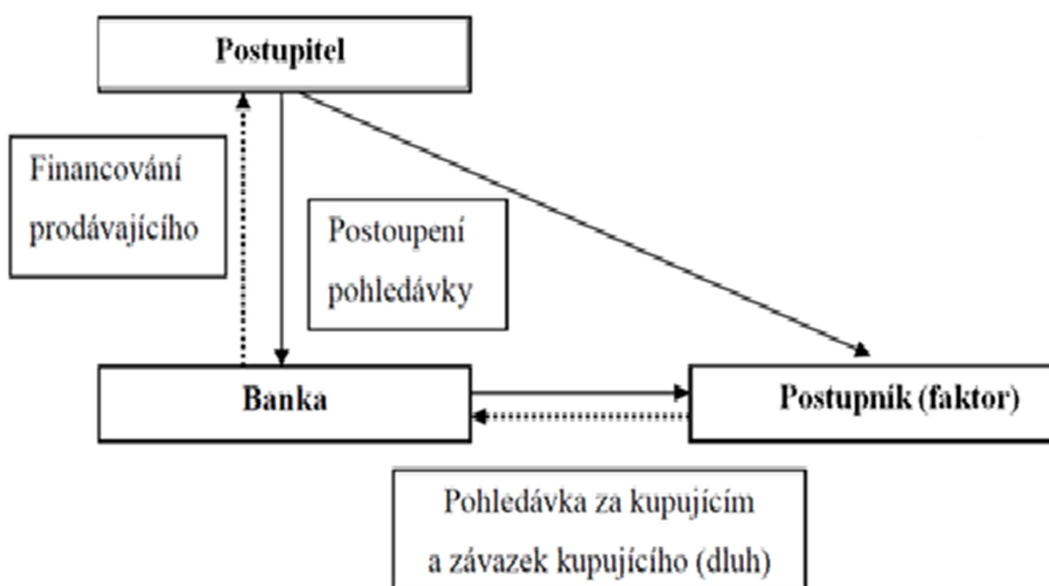
Cese pohledávky

Cese pohledávky je jiný název pro prodej pohledávky. Při tomto aktu vystupují postupitel (věřitel) s postupníkem (kupujícím pohledávky). Postoupení pohledávky se provádí za pomoci faktoringu či forfaitingu (Vozňáková 2016).

Faktoring poskytují specializované faktoringové společnosti, které odkupují pohledávky, viz obrázek č. 1. Postupník se v tomto případě nazývá *faktor*. Faktoring umožňuje odkup krátkodobých pohledávek, jejichž doba splatnosti je kratší než 90 dnů. Tento způsob zajištění pohledávek se využívá především u pravidelně se opakujících dodávek, jelikož je u tohoto způsobu zajištění relativně nízké riziko nezaplacení

pohledávky faktorovi. Faktor na sebe přebírá veškeré riziko nezaplacení pohledávky, dodavatel se už o pohledávku nestará a nemusí ji vést ve svém účetnictví. Faktor si z hodnoty postoupené pohledávky odečte diskont, náklady spojené s administrativou a ziskovou marží, takže postupiteli v praxi zaplatí cca 60 až 90 % hodnoty pohledávky (Bankovní gramotnost 2016).

Obr. č. 1: Relace ve faktoringu

Zdroj: vlastní zpracování dle (Bankovní gramotnost 2016), 2018

Forfaiting je další formou odkupu pohledávek, přičemž postupitel „prodává“ svou pohledávku postupníkovi, jímž je v tomto případě fortfaiter. Předmětem postoupení jsou dlouhodobé pohledávky, jejichž lhůta splatnosti je delší než 90 dní a hodnota je vyšší než 1 000 000 Kč. Většinou se jedná o pohledávky za zahraničními osobami. Navíc musí být pohledávka zajištěna bankovní zárukou, akreditivem nebo pomocí směnky, což dává fortfaiterovi určitou míru záruky, že mu bude pohledávka zaplacená. Hodnota pohledávky je fortfaitem opět snížena o diskont a další náklady související s postoupenou pohledávkou. Riziko pohledávky se kromě rizika spojeného s nezaplacením pohledávky slučuje i s kurzovým rizikem (Bankovní gramotnost 2016).

Bankovní záruky

Bankovní zárukou banka ručí za to, že její klient splní své závazky. Poskytnutí bankovní záruky většinou nevyžaduje sám klient, ale druhá strana obchodu – budoucí věřitel, např. ale i faktor. Pro tuto druhou stranu obchodu je bankovní záruka nezbytnou

podmínkou k realizaci obchodu. Občas si bankovní záruku vyžádá i klient, protože se chce zajistit pro případ, že by mu dodavatel nedodal zboží nebo jej neposkytl včas. V případě, že se banka za svého klienta zaručí a ten nesplní podmínky obchodu, nebo je nesplní včas, banka vyplatí peníze dle dohody, ale klientovi banky vzniká úvěr, který musí zaplatit. Tento způsob záruky je velice výhodný pro obě zúčastněné strany (Drbohlav a Pohl 2011).

Zástava majetku

Zajištění pomocí zástavy majetku vychází ze zástavní smlouvy, jež určuje, který majetek přesně bude zástavou a vůči jakému dluhu se zástava má uplatnit. Zástavou musí být věc, která je lehce obchodovatelná, aby zástava měla pro věřitele cenu. Zástavní právo vzniká okamžikem zápisu majetku do veřejného rejstříku zástav u nehmotného majetku, u hmotného majetku je to okamžik odevzdání zastavené věci věřiteli. Zástavou může být kromě nehmotného a hmotného majetku taktéž podíl ve společnosti nebo jiný cenný papír. Zvláštním druhem zástavy je budoucí zástavní právo, které se týká majetku, jenž bude ve vlastnictví osoby v budoucnu, ale momentálně jeho není (BusinessInfo 2014).

Pojištění

V případě pojištění se pohledávka zajišťuje prostřednictvím pojišťovny. Pojišťovna chrání možné ztráty, které vzniknou nezaplacením pohledávek z důvodu neschopnosti nebo nevěle zákazníka platit. Výše pojistného se odvíjí od obratu společnosti. Pojišťovna v těchto případech průběžně monitoruje dlužníky, prověřuje, zda splácí pohledávky. Pokud tomu tak není, vymáhá pohledávky za věřitele. Zajištění formou pojištění se využívá především při obchodních transakcích se zahraničními osobami. Kromě rizika nezaplacení v tomto případě existují i rizika spojená s ekonomickými a politickými událostmi v zahraniční zemi (BusinessInfo 2014).

Smluvní pokuta

Smluvní pokutu platí odběratel společnosti v případě, že svůj závazek nesplátí společnosti v plné výši a včas. Podmínky týkající se smluvních pokut vyplývají, jak již napovídá název, ze smlouvy. Většinou se jedná o smluvní pokutu za zaviněné porušení povinností vyplývajících ze smlouvy. Smluvní pokuta částečně vyrovnává věřiteli újmu, která vznikla nezaplacením pohledávky. Smluvní pokutu je možné sjednat

nejen písemně, ale také ústně nebo elektronicky a nemusí se jednat pouze o finanční odškodnění (BusinessInfo 2014).

Úroky z prodlení

Úroky z prodlení představují finanční sankci za nezaplacení pohledávky, jejichž hodnota se zvyšuje s časovým horizontem prodlení. Jedná se o účinný způsob, jak donutit dlužníka zaplatit svůj závazek. Úroky z prodlení jsou v případě přihlášení pohledávky do konkurzního nebo správního řízení vymáhány společně s hodnotou pohledávky. Společně se smluvenými úroky, náklady souvisejícími s uplatněním pohledávky a poplatkem z prodlení, se úroky z prodlení zařazují do příslušenství pohledávky (Vondráková 2011).

Smlouva

Před vznikem pohledávky se ve velkém množství případů uzavírá smlouva, která by měla být napsána srozumitelně a měla by obsahovat veškeré povinné náležitosti (např. platební podmínky, předmět smlouvy atd.). V případě, že by došlo ke změně smlouvy, musí se ke smlouvě vytvářet dodatky, které musí být odsouhlasené všemi dotčenými stranami, přičemž dotčenými stranami jsou ve většině případů jen kupující a prodávající, ale v některých specifických případech může být těchto stran více (Bařinová a Vozňáková 2007).

Zdroje informací o neplátcích

Tvorbu kreditní politiky si řídí každá společnost sama. Některé podniky spoléhají pouze na vnitropodnikové informace – „*black list*“, což je seznam klientů, kteří neplnili své závazky ve vztahu k firmě, jiné podniky vyhledávají i informace z externích zdrojů, mezi které patří např. centrální evidence exekucí či insolvenční rejstřík. Mezi další zdroje informací o platební morálce zákazníků se řadí klientské registry CRIF nebo SOLUS (Karfíková a kol. 2018).

V praxi je velice využíván *Administrativní registr ekonomických subjektů*, zkráceně ARES. Tento registr je volně dostupný na internetových stránkách Ministerstva financí. V ARESu je možné vyhledat důležité informace o právnických a fyzických osobách a zjistit tak, jestli je dotyčná osoba plátcem DPH, zda má vydané živnostenské oprávnění, jestli pobírá státní podporu a další. Lze také zjistit, zda byly společnosti poskytnuty dotace na podnikatelskou činnost (Bařinová a Vozňáková 2007).

1.11 Vymáhání pohledávek

Proces vymáhání pohledávek začíná v případě, že dlužník nezaplatil společnosti svůj dluh z důvodu platební neschopnosti nebo nevěle zaplatit. V praxi se rozlišují dva způsoby vymáhání pohledávek:

- mimosoudní,
- soudní (Bařinová a Vozňáková 2007).

1.11.1 Mimosoudní vymáhání pohledávek

Mezi způsoby mimosoudního vymáhání pohledávek patří vymáhání pohledávek vlastními silami věřitele, zápočet pohledávek, uznání pohledávky resp. závazku, mediační řízení, outsourcing vymáhání pohledávek, notářský zápis a exekuční zápis.

Vymáhání pohledávek vlastními silami věřitele

Ve většině velkých společností je zřízeno speciální oddělení, které se zabývá vymáháním pohledávek. V tomto oddělení většinou pracují právníci a další specializovaní zaměstnanci. Na základě interních informací o dlužnících a s využitím vnitropodnikových směrnic a dalších dokumentů poté tito zaměstnanci vymáhají pohledávky. Postup vymáhání pohledávek může být však částečně specifický pro každého klienta, záleží na vzájemných vztazích mezi podniky a na pravidelnosti neplacení faktur. K neuhrazení závazku navíc může dojít chybou pracovníka společnosti nebo informačního systému. V některých případech může dojít i ke ztrátě faktur (IPodnikatel 2011).

V praxi většinou v prvním kroku zaměstnanci oddělení vymáhání pohledávek, příp. jiní pověřeni pracovníci, telefonicky nebo písemně upozorní odběratele na skutečnost, že nebyla zaplacená faktura. Často společnost vydá postupně dvě až tři upomínky, nakonec využije možnost použít předžalobní výzvu. Pokud dlužník stejně pohledávku nezaplatí, může společnost využít jiné vymáhací prostředky, jako je zápočet pohledávek, uznání závazku, resp. dluhu, mediační řízení, outsourcing vymáhání pohledávek (IPodnikatel 2011).

Zápočet pohledávek

Zápočet vzájemných pohledávek a závazků je jedním z nejjednodušších a nejschůdnějších způsobů vymáhání pohledávek. Dodavatel s odběratelem se mohou

domluvit, že se pohledávka věřitele vykompenzuje s jeho závazkem vůči dlužníkovi. O zápočtu pohledávek musí být vyhotoven dokument, který stvrzuje souhlas se zápočtem pohledávek u obou nebo více zainteresovaných stran (Bařinová a Vozňáková 2007).

Uznání pohledávky, resp. závazku

Uznání pohledávky společnosti, resp. závazku dlužníka je pro věřitele velice výhodné, jelikož se tato pohledávka snadněji vymáhá. Uznání dluhu je klíčovým důkazem, prokazujícím při případném soudním řízení, že věřiteli pohledávka skutečně vznikla. Uznání závazku musí mít písemnou formu a musí být jasně identifikováno, čeho se závazek týká, kdy vznikl a jaká je jeho hodnota (Bařinová a Vozňáková 2007).

Mediační řízení

Mediační řízení se využívá při řešení různých sporů a nevyhýbá se ani problematice pohledávek. Cílem tohoto řízení je najít smírné řešení mezi dvěma stranami sporu za pomoci mediátora. Mediátor se snaží najít takové řešení, které by pro obě strany bylo co nejvíce přijatelné a uspokojivé (Bařinová a Vozňáková 2007).

Outsourcing vymáhání pohledávek

Dalším prostředkem mimosoudního vymáhání pohledávek je outsourcing. Společnost může využít služeb externích podniků, které se přímo zabývají vymáháním pohledávek.

Právně je tento vztah založen na mandátní smlouvě, v níž věřitel (mandant) dává plnou moc externí firmě (mandatáři) k vymáhání jeho pohledávek. Z hlediska účetnictví jsou tyto pohledávky pořád vedeny u věřitele (mandanta), pouze jsou analyticky rozlišeny. Náklady spojené s vymáháním pohledávek mandatáře jsou daňově uznatelné (Bařinová a Vozňáková 2007).

Mezi externí společnosti zabývající se vymáháním pohledávek patří inkasní kanceláře. Tyto kanceláře umožňují nejen vymáhat pohledávky, ale zároveň je i spravovat. Inkasní kanceláře dohledávají potřebné informace pro právníky, exekutory, vyplňují nezbytné formuláře apod. Inkasní kanceláře si však za své služby účtují provize, které si většinou určují procentem z vymáhané pohledávky. Znatelná část těchto firem vystavuje fakturu za provedené služby až na základě inkasa pohledávky, některé však požadují provizi předem, což je pro věřitele velice nevýhodné (IPodnikatel 2011).

Notářský zápis

Notářský zápis je nepopiratelný důkaz o uznání dluhu dlužníkem. V případě, že dlužník svůj dluh nezaplatí ani v nově navrženém termínu splatnosti, bude proti němu vedena exekuce bez podání žaloby, na základě žádosti věřitele. Díky tomuto zápisu nebude věřitel platit žádné soudní poplatky (Vondráková 2011).

Exekuční zápis

Exekuční zápis je další možností, jak vymáhat pohledávky mimosoudně. Tento zápis má charakter exekučního titulu, přesto však neznamená žádný postih dlužníka, jedná-li se o dlužníka, který své dluhy platí včas a v plné výši, „*v případě, že dlužník neplní své závazky pravidelně, věřitel může podat návrh na zahájení exekučního řízení.*“ (Vondráková 2011, s. 57).

Návrh na exekuční řízení se dostane do rukou exekutora, který již celou exekuci řídí. Náležitosti exekutorského zápisu jsou uvedeny v *zákoně č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti* (Vondráková 2011).

1.11.2 Soudní vymáhání pohledávek

V případě, že je společnost nucena vymáhat pohledávky soudní cestou, dochází k soudnímu řízení. Podnětem pro začátek soudního řízení je podání žaloby právníkem společnosti, advokátem nebo jiným právníkem. Žaloba musí být vyhotovena v souladu s § 79 *zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů*. Podání návrhu žaloby je zpoplatněno prostřednictvím soudního poplatku, který je popsán v *zákoně č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích*. Soudní řízení je ukončeno usnesením, rozsudkem nebo platebním rozkazem (Bařinová a Vozňáková 2007).

Platební rozkaz vydá soudce v případě, že se jedná o zkrácené soudní řízení a v jeho průběhu byly doloženy nezpochybnitelné důkazy a zřejmé nároky na vymáhanou pohledávku. Platební rozkaz ukládá dlužníkovi zaplatit dlužnou částku včetně nákladů na soudní řízení do 15 dnů od doručení rozkazu. V případě, že dlužník podá odpor, dochází ke zrušení platebního rozkazu (BusinessInfo 2014).

Dalším způsobem, jak inkasovat pohledávku, je podání návrhu na exekuci z exekučního titulu. V exekuční listině jsou jasně vymezeny závazky dlužníka, které má zaplatit. V případě neuhrazení těchto závazků dochází k exekuci, během které je exekutor

oprávněn zabavit dlužníkův majetek a na základě jeho prodeje v aukci zaplatit věřiteli dlužnou částku. Naproti tomu, v případě soudního rozhodnutí, je dlužník oprávněn sám rozhodnout, jak svůj závazek splatí, nemusí to být jen prodejem majetku, ale např. srážkou ze mzdy (Bařinová a Vozňáková 2007).

Insolvenční řízení

Insolvenční řízení je upraveno *zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. Zákon řeší úpadek dlužníka resp. hrozbu jeho úpadku prostřednictvím soudního řízení a taktéž identifikuje způsoby vedoucí k jeho oddlužení (Bařinová a Vozňáková 2007).

Úpadek dlužníka může vzniknout na základě platební neschopnosti (v případě, že dluží více věřitelům po dobu delší než 30 dní a své závazky není schopen uhradit) nebo předlužení (v případě, že hodnota všech dluhů je vyšší než hodnota majetku dlužníka) (§ 3 zákona č. 182/2006 Sb.). O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Věřitelé, resp. alespoň jeden z nich, musí podat návrh na zahájení insolvenčního řízení, a dále pak věřitelé podávají přihlášky svých pohledávek vůči dlužníkovi. Podmínkou je existence s pohledávkou souvisejícího vedeného exekučního nebo soudního řízení.

Přihlášením pohledávek do insolvenčního řízení dochází k zastavení promlčecí doby pohledávek (BusinessInfo 2014).

Podání přihlášky do insolvenčního řízení není zpoplatněno, ovšem navrhovatel, resp. navrhovatelé insolvenčního řízení, musí zaplatit zálohu na náklady insolvenčního řízení v hodnotě až 50 000 Kč. Věřitelé musí pravidelně kontrolovat, jestli nebylo vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka, aby stihli podat své přihlášky pohledávek včas (BusinessInfo 2014).

Úpadek nebo hrozící úpadek je řešen oddlužením, konkurzem nebo reorganizací. V případě řešení prostřednictvím oddlužení dochází k prodeji majetku dlužníka a zaplacení dluhů z těchto peněz, nebo plněním splátkového kalendáře, prostřednictvím kterého musí dlužník zaplatit svým věřitelům minimálně 30 % z daných pohledávek. V případě, že dlužník splní tyto povinnosti, zbytek dluhů se mu promíjí. Pokud dochází k řešení úpadku dlužníka prostřednictvím reorganizace, platí dlužník své dluhy

při zachování reorganizovaného provozu společnosti a jeho hospodaření je pravidelně kontrolováno věřiteli. V případě konkurzu jsou závazky dlužníka poměrně zaplacený prostřednictvím zpeněžení jeho majetku, nezaplacené dluhy však nezanikají (§ 244 až 315 zákona č. 182/2006 Sb.).

2 Praktická část

2.1 Představení společnosti

Praktická část je zaměřena na problematiku pohledávek ve společnosti Alfa, s.r.o. Společnost vznikla 01.05.1992 a podniká v oblasti výroby alkoholických a nealkoholických nápojů. Společnost má v České republice dva sesterské podniky, jejichž prostřednictvím vyváží své výrobky do více než devadesáti zemí světa. V současné době je v Alfa, s.r.o. zaměstnáno zhruba 1 800 pracovníků a jejich výrobky na území České republiky odebírá cca 300 000 zákazníků.

Alfa, s.r.o. prodává rychloobrátkové zboží, které se vyznačuje krátkou dobou trvanlivosti a nízkou marží, jež se musí vyrovnat velkému objemu prodaných produktů. Prodeji rychloobrátkových produktů se přizpůsobuje provoz podniku z hlediska účtování, daňové problematiky, vymáhání pohledávek a dalších obchodních aktivit.

Pro vedení účetnictví a správu daní se ve společnosti Alfa, s.r.o. využívá systému SAP, jenž je taktéž podpůrným prostředkem v oblasti řízení a evidence pracovníků, mzdové agendy, řízení zásob, vnitropodnikového účetnictví a dalších.

Alfa, s.r.o. poskytuje svým obchodním partnerům vybavení prodejen, na tomto základě pak dochází k přímé spolupráci. Odběratelé pak naopak napomáhají společnosti Alfa, s.r.o. ke zviditelnění jejích produktů např. prostřednictvím pronájmu reklamních ploch. Z tohoto titulu vznikají u odběratelů Alfa, s.r.o. nejen pohledávky, ale také závazky, které se v rámci udržení dobrých obchodních vztahů snaží společnost plnit. Tento prostředek spolupráce umožňuje společnosti Alfa, s.r.o. být ve výhodnější pozici z hlediska vymáhání pohledávek, protože může využít nástroje započtení pohledávky a závazku a tím snížit výši nevyhozených pohledávek.

2.2 Členění pohledávek společnosti

Společnost Alfa, s.r.o. je výrobním podnikem, největší část pohledávek společnosti vzniká v souvislosti s prodejem jejich produktů. Mezi nejčastější analyticky rozlišované pohledávky společnosti (analytika k účtu 311) patří:

- *pohledávky z prodeje vlastních produktů,*
- *pohledávky vůči sesterským společnostem,*

- *pohledávky vůči odběratelům vycházející z marketingových smluv a smluv o obchodním vybavení,*
- *pohledávky z licenční výroby,*
- *pohledávky za klíčovými odběrateli,*
- *pohledávky za odběrateli z EU,*
- *pohledávky za státními institucemi,*
- *pohledávky z titulu vratných obalů.*

Skupiny pohledávek společnosti jsou velice rozmanité, každá z těchto skupin se řídí konkrétními pravidly pro zaúčtování na jednotlivé analytické účty. Pohledávky jsou také kontrolovány příslušnými kreditními kontrolami. Pohledávky vyplývající z tuzemských obchodních transakcí jsou předmětem pravidelné kontroly a vymáhání, zatímco zahraniční pohledávky jsou vymáhány pouze v malém měřítku. Důvodem takového postupu je nákladnost procesu vymáhání zahraničních pohledávek.

2.3 Management pohledávek společnosti

Problematikou pohledávek společnosti a jejich vymáháním se zabývají dvě oddělení ve společnosti – oddělení pohledávek a kreditní oddělení.

Oddělení pohledávek

Oddělení pohledávek se zabývá účtováním pohledávek a souvisejícími účetními operacemi, jakými jsou vystavování faktur, účtování výpisů z bank, návrhy zápočtů pohledávek a závazků, účtování tržeb, účtování účetních a daňových opravných položek, odpisů pohledávek, licenčních poplatků, účtování splátkových kalendářů, vypracování účetní závěrky včetně přílohy týkající se oblasti pohledávek.

Kreditní oddělení

Kreditní oddělení ověřuje, zda jsou jednotliví odběratelé bonitní, nastavuje kreditní limity, navrhuje způsoby, jak řešit vymáhání pohledávek, navrhuje splátkové kalendáře, spolupracuje s právníky v oblasti vymáhání pohledávek, navrhuje odpisy pohledávek, vede seznamy dlužníků, kontroluje plnění kreditních limitů, zajišťuje pohledávky či telefonicky pohledávky vymáhá.

Výhodou řešení pohledávek za pomoci dvou oddělení je detailnější náhled do této problematiky a taktéž aktivní přístup k pohledávkám. Problémy, které plynou z tohoto

uspořádání, se týkají nedostatečných informačních vazeb mezi odděleními. Ty se projevují např. v nedostatecích ve vytváření daňových opravných položek k pohledávkám.

2.4 Kreditní limity

Kreditní limit je finančně omezená hodnota splatných i nesplatných pohledávek za jedním odběratelem k určitému datu. Společnost vytváří určité hranice, které mají za cíl snížit možnosti nesplacení závazků odběratelů ke společnosti Alfa, s.r.o., resp. předchází vzniku nedobytných pohledávek společnosti. Kreditní limity u jednotlivých společností vycházejí ze způsobu zajištění jejich závazků vůči Alfa, s.r.o. Dle hodnoty splacených resp. nesplacených pohledávek jsou odběratelé společnosti rozděleni do několika skupin. Na základě těchto informací jsou vytvořeny kreditní limity vůči jednotlivým odběratelům.

Kreditní oddělení přiřazuje jednotlivým zákazníkům tzv. „kreditní riziko“, které kromě zaplacených pohledávek také vychází z vyhodnocení hospodaření společností, ze způsobu zajištění pohledávek za těmito společnostmi, z vlastnické struktury a z dalších zkušeností vycházejících z obchodování s těmito podniky. Pokud je kreditní riziko vyhodnoceno jako příliš vysoké, odmítne Alfa, s.r.o. s touto společností nadále obchodovat, dokud nedojde k zajištění obchodu takovým způsobem, který by byl pro Alfa, s.r.o. přípustný.

Dlouhodobý kreditní limit pro *stále zákazníky* vychází z následujícího vzorce:

$$\frac{\text{měsíční fakturace za 12 měsíců} * \text{doba splatnosti faktur}}{30 \text{ dní}} * \text{koeficient 1,1} \quad (1)$$

Zdroj: interní dokumenty společnosti

U *nových zákazníků* se vychází z následujícího vzorce:

$$\frac{\text{měsíční fakturace (předpokládaná)} * \text{doba splatnosti faktur}}{30 \text{ dní}} * \text{koeficient 1,5} \quad (2)$$

Zdroj: interní dokumenty společnosti

Pro výpočet dlouhodobého kreditního limitu je možné využít rezervy u doby splatnosti faktur (až 5 dní). Výsledná hodnota kreditního limitu se zaokrouhluje na desetitisíce (vždy nahoru). V případě, že je kreditní limit společnosti překročen, nebo doba

splatnosti některé z faktur za touto společností překročí 20 dní, může Alfa, s.r.o. dočasně pozastavit dodávky produktů odběrateli, dokud nedojde k patřičné nápravě.

Kreditní limit je ovlivněn taktéž způsobem zajištění pohledávky. Jednotlivé druhy zajištění, které Alfa, s.r.o. akceptuje, jsou uvedeny v tabulce č. 5. Typ a výše zajištění pohledávek za jednotlivými společnostmi jsou k nahlédnutí v informačním systému společnosti.

Tab. č. 5: Koeficienty zajištění

Druh zajištění	Doporučený koeficient
Bankovní záruka vydaná pouze bankou I. třídy (first class bank)	90%
Dokumentární akreditiv	90%
Směnka avalovaná bankou	90%
Hotovostní záloha	90%
Vinkulace vkladu	100%
Ručitelské prohlášení 3. osoby	100% – 120%
Postoupení pohledávek za 3. osobami	100% – 120%
Zástavy	110%
Bianko směnka spoluakceptované zástupci a vlastníky společnosti	100% – 150%
Bianko směnka	100% – 150%

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti, 2018

Kontrola kreditních limitů probíhá v určitých časových intervalech v závislosti na jejich výši a na míře rizika, viz tabulka č. 6.

Tab. č. 6: Kontrola kreditních limitů společnosti

Kreditní limit	Míra rizika	Frekvence revizí
do 150 000 Kč	nízké riziko	nereviduje se
150 001 Kč – 750 000 Kč	střední riziko	1x za 2 roky
od 750 001 Kč	vysoké riziko	1x za rok

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti, 2018

2.5 Účtování pohledávek

Alfa, s.r.o. nevyužívá v účetnictví kalendářního roku (01. 01. – 31. 12.), ale hospodářského roku, který začíná 01. 04. a končí 31. 03. Pohledávky společnost účtuje analyticky na účet 311, viz tabulka č. 7.

Tab. č. 7: Zůstatky účtu pohledávky

Číslo účtu	Název účtu	Zůstatek účtu v roce (v tis. Kč)		
		2014	2015	2016
311_2000000	Pohledávky z obchodního styku – tuzemsko	51 797	62 418	2 080
311_2000001	Přijaté směnky snižující účet pohledávek	-13	-13	-4
311_2010000	Pohledávky z obchodního styku ve skupině	144	52	156
311_2060000	Exportní pohledávky	26	41	83
	Celkem	51 954	62 498	2 315

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Kromě pohledávky jako takové, jsou ještě doúčtovány další náležitosti, viz tabulka č. 8.

Tab. č. 8: Příklad účtování vydané faktury společnosti Alfa, s.r.o.

Text	Částka (v tis. Kč)	MD	D
Hodnota pohledávky	9 496	311	
Výnos z prodeje výrobků	5 802		601
Spotřební daň	528		345
Zálohy na obaly	1 518		324
Daň z přidané hodnoty	1 648		343

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

2.6 Formy vymáhání pohledávek po splatnosti

V případě, že dlužník není schopen nebo ochoten pohledávky uhradit a jedná se o pohledávky po splatnosti, dochází k jejich vymáhání. V rámci vymáhání pohledávek se společnost snaží efektivně řešit každý případ pohledávky po době splatnosti. Využívá a kombinuje formy vymáhání pohledávek tak, aby bylo dosaženo finančního a časového optima. Každý případ neuhrazené pohledávky je řešen individuálně, přičemž se přihlíží k hodnotě pohledávky, jejímu typu a dalším specifikům konkrétního případu. K vymáhání pohledávek jsou využívány následující nástroje:

- *Telefonické urgency* – zaměstnanec kreditního oddělení Alfa, s.r.o. zavolá příslušnému zaměstnanci z dlužné společnosti. Během telefonátu je urgována příslušná pohledávka a zaměstnanec kreditního oddělení se snaží získat informaci, kdy by mohla být pohledávka dlužníkem uhrazena.

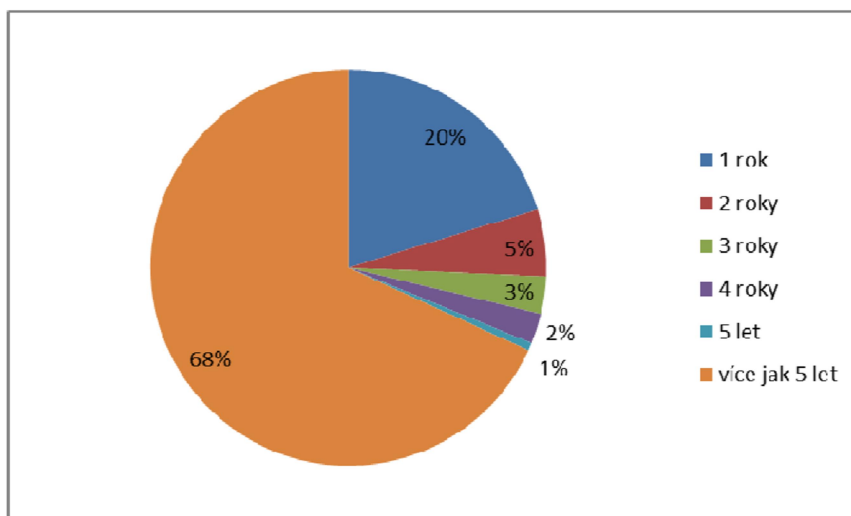
- *Osobní jednání* – z časových důvodů méně využívané než telefonické urgencye. Osobním jednáním se z větší části řeší pohledávky z větších kontraktů, kdy dlužník dluží společnosti velké množství peněz. Osobní jednání je většinou domluveno telefonicky nebo písemně.
- *Splátkový kalendář* – relativně populární nástroj vymáhání pohledávek. Dlužník podepíše dohodu o splátkách dluhu, kterou uzná svůj dluh a zaváže se tento dluh platit v rovnoměrných a pravidelných splátkách. Problematika splátkového kalendáře již byla detailněji rozpracována v kapitole 4.8.
- *Písemné upomínání* – zahrnuje dopisy, kterými jsou urgovány nezaplacené závazky odběratelů. Tyto dopisy mají jasně stanovenou strukturu a jsou vepisovány do předem připravených šablon. V upomínce je specifikován jasný důvod upomínání (čeho se neuhrazená pohledávka týká), do kdy měla být splacena a v jaké výši. Urgence se odesílají jak doporučeně poštou, tak datovou zprávou nebo e-mailem.
- *Trestní oznámení* – podáváno prostřednictvím externích inkasních agentur a advokátních kanceláří.
- *Zápočty pohledávek a závazků* – iniciovány kreditním oddělením společnosti, přičemž následně jsou řízeny oddělením pohledávek. Šablony návrhů zápočtů pohledávek jsou dostupné v SAPu. Obě strany musí s předmětným návrhem zápočtu pohledávek a závazků souhlasit a tento souhlas stvrdit podpisem. Návrhy zápočtů se odesílají doporučeně poštou nebo datovou schránkou. Pokud se dlužník do 14 dnů od přijetí zásilky k danému návrhu zápočtu nevyjádří, považuje se tento návrh na zápočet za odsouhlasený oběma stranami.
- *Návrh na exekuci* – se podává na základě exekučního titulu a předkládá se externímu advokátovi. Advokát poté zastupuje společnost, zvolí exekutora a společně s kreditním oddělením Alfa, s.r.o. poskytuje právní podporu exekučnímu úřadu. Exekučním titulem dochází ke konkretizaci hodnoty pohledávky a jejího obsahu. K exekuci dojde, pokud výnos z exekuce bude vyšší než předpokládané náklady na exekuční řízení.
- *Podání žalobního návrhu* – vymáhání prostřednictvím externího advokáta, jemuž je pohledávka po splatnosti předána prostřednictvím předávacího protokolu.

- *Postoupení pohledávky* – k postoupení dochází v případě, že společnost není schopna delší dobu tuto pohledávku vymoci nebo je prodejní cena pohledávky vyšší než reálná hodnota pohledávky včetně příslušných nákladů. V tomto případě musí advokát vydat stanovisko, ve kterém uvede objektivní důvody, proč nelze pohledávku vymoci.
- *Podání přihlášky do konkurzu* – vyplývá z analýzy dat společnosti Alfa, s.r.o. z insolvenčního rejstříku, přičemž návrh na přihlášení do konkurzu, na základě analýzy společnosti, podává externí advokát.
- *Dědické řízení* – vzniká v případě smrti dlužníka, přičemž Alfa, s.r.o. je oprávněna po dědicích zůstavce požadovat zaplacení dlužné částky. Vymáhání pohledávky tímto způsobem řeší advokát. V prvním kroku si ale musí porovnat výnosy a náklady spojené s vymáháním pohledávky touto cestou.
- *Mimosoudní vymáhání pohledávky* – je formou vymáhání, kdy nedojde k oslovení externí advokátní kanceláře, ale externí agentury, která se zabývá vymáháním pohledávek. Mezi společností a externí agenturou se uzavírá mandátní smlouva.

2.7 Rozdělení pohledávek po splatnosti

Pro grafické znázornění struktury pohledávek byly pohledávky společnosti rozděleny do následujících skupin, viz obrázek č. 2.

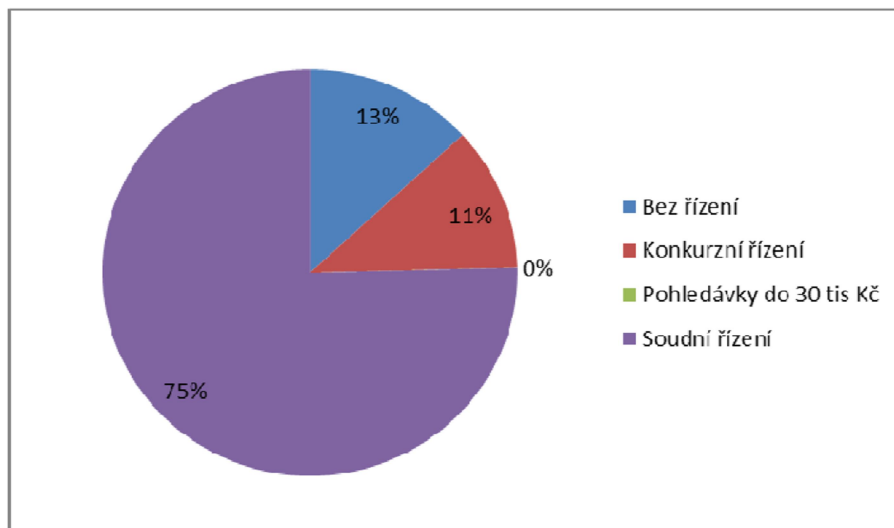
Obr. č. 2: Grafické znázornění struktury pohledávek k 31. 3. 2016

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti, 2018

Z grafu vyplývá, že společnost Alfa, s.r.o. vlastní velké množství pohledávek, od jejich doby splatnosti uplynulo více než 5 let (68 %). Druhou největší skupinu tvoří pohledávky, jež jsou po splatnosti kratší dobu než 1 rok (20 %). Takový výsledek naznačuje, že se společnost v dřívějších letech dostatečně nezabývala vymáháním pohledávek.

Obr. č. 3: Grafické znázornění struktury pohledávek podle druhu jejich vymáhání k 31. 3. 2016

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů společnosti, 2018

Pohledávky po době splatnosti byly ze 75 % řešeny soudní cestou, viz obrázek č. 3. 13 % všech nesplacených pohledávek společnost neřešila vůbec (jednalo se především o pohledávky vyplývající ze zahraničních obchodních vztahů) z důvodu složitého a nákladného vymáhání zahraničních pohledávek. 11 % bylo přihlášeno do konkurzního řízení a pouze minimální počet všech pohledávek po splatnosti byly pohledávky do 30 000 Kč, které se rovnou daňově odepisují.

2.8 Účetní opravné položky

Účetní opravné položky společnost vytváří k pohledávkám, jež vzešly z prodeje vlastních výrobků na území České republiky a k pohledávkám vycházejícím z prodeje dlouhodobého majetku. Účetní opravné položky automaticky vypočítává SAP. Účetní opravné položky jsou vykalkulovány na základě interních pravidel společnosti, viz tabulka č. 9.

Tab. č. 9: Kalkulace účetních opravných položek společnosti

Dny po splatnosti	Výše OP v % z hodnoty pohledávky
91–180 dnů po splatnosti	20 % hodnoty pohledávky
181–360 dnů po splatnosti	50 % hodnoty pohledávky
361 a více dnů po splatnosti	100 % hodnoty pohledávky

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Konečná výše účetní opravné položky však může být ještě dodatečně upravena kreditním oddělením Alfa, s.r.o. na základě věrohodných podkladů. Opravné položky jsou vedeny v účetnictví společnosti na účtech 39x, přičemž jsou analyticky rozlišovány daňově uznatelné a neuznatelné opravné položky, viz tabulka č. 10.

Tab. č. 10: Přehled opravných položek k pohledávkám společnosti

Číslo účtu	Název účtu	Zůstatek účtu v roce (v tis. Kč)		
		2014	2015	2016
391_2005001	Opravné položky k tuzemským pohledávkám daňové	-353	-360	-352
391_2005003	Opravné položky k tuzemským pohledávkám nedaňové	-11	-21	-21
391_2015001	Opravné položky k ostatním pohledávkám nedaňové	-35	-32	-40
	Celkem	-399	-412	-413

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Opravné položky dočasně snižují hodnotu pohledávek, přičemž jejich výše vyplývá z rizika neuhrazení pohledávky. Daňové opravné položky jsou daňově uznatelné, tzn. jejich výše ovlivní základ daně z příjmů.

2.9 Daňové opravné položky

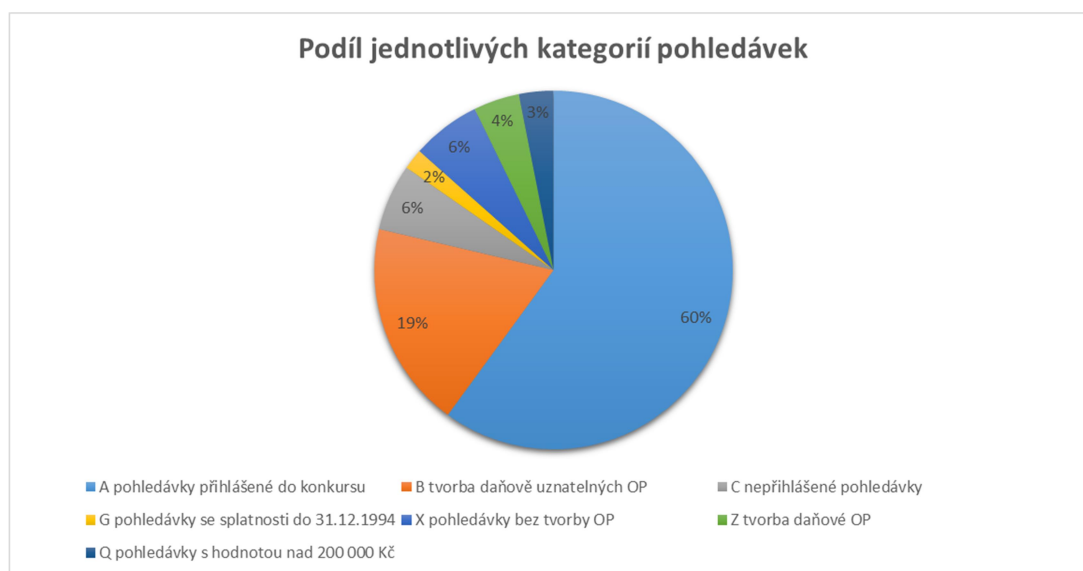
Daňové opravné položky musí být v souladu se *zákonem o rezervách č. 593/1992 Sb.* a tvoří se k tuzemským pohledávkám a splátkovým kalendářům. Jednotlivé pohledávky jsou v SAPu označeny kódem (písmenem), které zařazuje pohledávku do určité konkrétní skupiny pohledávek, viz tabulka č. 11, a na základě toho si SAP automaticky vytváří daňovou OP.

Tab. č. 11: Kategorizace daňových opravných položek ve společnosti

Kód opravné položky	Popis kódu
A	Pohledávky se splatností od 1. 1. 1995, které jsou v konkurzu, a které byly do konkurzu přihlášeny v zákonné lhůtě dle zákona o rezervách.
B	Pohledávky, které vyhovují podmínkám pro tvorbu daňově uznatelných opravných položek dle zákona o rezervách – 20% tvorba opravné položky u pohledávek 6 měsíců po splatnosti.
C	Pohledávky, které jsou přihlášeny u soudu a pohledávky, které byly přihlášeny do konkurzu, ale nebyly přihlášeny v zákoně stanové lhůtě.
D	Pohledávky ve skupině a za zaměstnanci skupiny. K těmto pohledávkám nelze tvořit daňově uznatelnou opravnou položku.
G	Pohledávky starého bloku se splatností do 31. 12. 1994.
X	Pohledávky, u kterých z různých důvodů nechceme tvořit opravnou položku (např. se zákazníkem byl uzavřený splátkový kalendář, žaloba u soudu byla zamítnuta).
Z	Pohledávky, ke kterým tvoříme daňovou opravnou položku dle zákona o rezervách §8c ve výši 100 %.
Q	Pohledávky s hodnotou nad 200 000 Kč, u kterých nelze tvořit daňovou opravnou položku, dokud nebudou přihlášeny do soudního řízení.

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Obr. č. 4: Podíl jednotlivých kategorií pohledávek podle druhu daňových opravných položek k 31. 03. 2016

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Společnost tvořila v hospodářském roce 2016 daňové opravné položky k pohledávkám po splatnosti ve výši zhruba 82 milionů Kč. Z výše uvedeného grafického znázornění

je patrné, že 60 % pohledávek je přihlášeno do konkursu v zákonné lhůtě, na 19 % pohledávek jsou tvořeny daňově uznatelné opravné položky. Jen 3 % z celkového objemu pohledávek tvoří pohledávky, jejichž hodnota přesahuje 200 tis. Kč a dosud nebyly přihlášeny do soudního řízení, a tudíž k nim nelze tvořit daňovou opravnou položku.

Společnost musí řešit problém, kdy dochází k částečným úhradám pohledávek, ale tyto bývají bez bližší specifikace. Pak je nutno správně platbu spárovat a zaúčtovat.

Společnost Alfa, s.r.o. vymáhá na základě soudního řízení pohledávku vzniklou v roce 2012 ve výši 400 tis. Kč, pohledávku vzniklou v roce 2014 ve výši 600 tis. Kč a pohledávku z roku 2015 ve výši 900 tis. Kč od stejného dlužníka. K předmětným pohledávkám po lhůtě splatnosti vytváří daňové opravné položky. Dlužník poslal společnosti na účet 60 tis. Kč, neuvedl však variabilní symbol a nemohlo tak dojít ke spárování s konkrétní pohledávkou.

Alfa, s.r.o. vedla pohledávky a opravné položky v účetnictví, ke dni 31. 03. 2016 následujícím způsobem:

Tab. č. 12: Řešení přijaté platby za pohledávky po splatnosti k 31. 3. 2016

Pohledávka ve výši Kč	% OP	OP v Kč	Kód pohledávky
340 000	100	340 000	C – soudní řízení
600 000	50	300 000	C – soudní řízení
900 000	0	0	C – soudní řízení

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Alfa, s.r.o. problém s přijatou platbou vyřešila snížením nejstarší pohledávky o 60 tis. Kč, stejně upravila i opravnou položku.

2.1 Účtování splátkového kalendáře

Společnost Alfa, s.r.o. umožňuje svým zákazníkům domluvení splátkových kalendářů v případě, že nejsou schopni zaplatit své závazky vůči společnosti. Splátkové kalendáře jsou pro obě strany obchodního vztahu výhodné, protože dlužník je ve většině případů schopen v menších částkách hodnotu celkového dluhu zaplatit. Alfa, s.r.o. získává možnost vymoci svojí pohledávku alespoň tímto způsobem.

Splátkový kalendář vzniká na základě dohody mezi Alfa, s.r.o. a dlužníkem. Tato dohoda specifikuje konkrétní pohledávku, kterou dlužník svým podpisem stvrdí a zároveň jsou v dohodě jasně určeny pravidelné splátky ve stejné výši, které musí dlužník společnosti zaplatit. V případě, že nedojde k úhradě, byť jen jedné splátky, je Alfa, s.r.o. oprávněna podat na dlužníka žalobu.

V takovém případě dojde k odúčtování splátkového kalendáře a vytvoření jedné ucelené pohledávky, aby došlo k věrnému zobrazení situace v účetnictví pro případ zažalování dlužníka advokátem na celou dlužnou částku, viz následující příklad.

Společnost XY dluží společnosti Alfa, s.r.o. za odebrané produkty 2 000 000 Kč. Na základě dohody je vytvořen splátkový kalendář – 40 splátek po 50 000 Kč. Společnost XY se však dostává do finančních problémů, viz tabulka č. 13.

Tab. č. 13: Příklad účtování splátkového kalendáře

Účetní případ	Částka v Kč	MD	D
Vznik pohledávky	2 000 000	311	601
Rozúčtování pohledávky na jednotlivé splátky	50 000	311	311
Přijata I. splátka na běžný účet	50 000	221	311
Přijata II. splátka na běžný účet	50 000	221	311
Storno interního dokladu (obnova pohledávky)	1 900 000	311	311

Zdroj: vlastní zpracování na základně účetních podkladů společnosti, 2018

Po neuhrazení 3. splátky došlo k odúčtování splátkového kalendáře – interní doklad byl stornován a pohledávka byla zobrazena v celkové dlužné výši, tzn. 1 900 000 Kč. Tvorba opravných položek (ať už účetních či daňových) musí vycházet již z této částky, která vznikla rozdílem celkové hodnoty pohledávky a splátek již splacených v rámci splátkového kalendáře.

2.10 Účtování nákladů z vymáhání pohledávek soudní cestou

Vymáhání pohledávek Alfa, s.r.o. probíhá prostřednictvím externích právních zástupců, resp. advokátních kanceláří. Neuhrazená pohledávka je advokátní kanceláři předána na základě předávacího protokolu včetně veškeré dokumentace. Advokátním kancelářím jsou předávány pouze ty pohledávky, jejichž hodnota je vyšší, než náklady spojené se soudním řízením (přísudky).

Přísudky zahrnují *náklady nalézacího řízení a náklady exekučního řízení*. Přísudky zahrnují např. výdaje a ušlé výdělnky účastníků řízení a jejich zákonných zástupců, odměny zástupců, náklady na tlumočníky atd. Přísudky náleží advokátům jako odměna za jejich vykonanou práci, která vyplývá z mandátní smlouvy mezi společností a advokátem. Alfa, s.r.o. si vede evidenci těchto soudních řízení, z nichž získává informace o rentabilitě vymáhacích procesů. Po vyhraném soudním procesu je dlužná částka zaplacená na účet věřitele – Alfa, s.r.o., která část z této částky (přísudek) odvede advokátovi.

Odběratel dluží Alfa, s.r.o. 242 000 Kč (s DPH) za nákup produktů společnosti. Náklady spojené se soudním řízením vyfakturované advokátem jsou 56 800 Kč (s DPH). Dlužník zaplatil z dlužné částky 100 000 Kč, viz tabulka č. 14.

Tab. č. 14: Účtování spojené se soudním vymáháním pohledávek

Účetní případ	Částka v Kč	MD	D
Pohledávka za odběr zboží	200 000	311	601
DPH k pohledávce	42 000	311	343
Platba od zákazníka	100 000	221	311
Zúčtování přísudku	56 800	311	325
FAP od advokátní kanceláře	46 940	325	321
FAP DPH na vstupu	9 860	343	-
Rozdíl mezi předpokládaným a fakturovaným závazkem (DPH)	9 860	325	648

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Jednotlivé faktury od advokátních kanceláří se účtují analyticky, dle IČ dlužníků. Po odečtení nákladů, spojených se soudním řízením společnosti Alfa, s.r.o., zbylo 43 200 Kč (100 000 Kč – 56 800 Kč).

2.11 Postoupení pohledávky

Alfa, s.r.o. postupuje své pohledávky v případech, kdy od lhůty splatnosti pohledávky uplynula již velmi dlouhá doba a společnosti se nepovedlo svými silami pohledávku vymoci. Zároveň výnos z pohledávky musí být vyšší než náklady, které s vymožením pohledávky souvisely. Pohledávku Alfa, s.r.o. nesmí postoupit své mateřské nebo dceřině společnosti a taktéž ji nesmí postoupit dlužníkovi.

Kreditní oddělení Alfa, s.r.o. připraví všechny dokumenty k postoupení pohledávky po schválení postoupení oprávněnými osobami. V případě dlouhodobé neschopnosti společnosti pohledávané částky vymoci, musí být dokumentace k postoupení pohledávky doplněna o stanovisko externí advokátní kanceláře, jež potvrdí nemožnost pohledávku vymoci.

Z důvodu vysokých nákladů, administrativní náročnosti a nízkých cen odkoupených pohledávek není tento způsob vymáhání pohledávek společností příliš využíván. V následujícím příkladu je objasněno účtování postoupení pohledávky.

1. Pohledávka po splatnosti ve výši 200 tis. Kč.
2. Daňová OP 50 % – 100 tis. Kč.
3. Postoupení pohledávky – 180 tis. Kč.
4. Odúčtování daňové OP – 100 tis. Kč.
5. Odpis pohledávky – 200 tis. Kč.

Obr. č. 5: Účtování postoupení pohledávky

<i>311 – odběratelé</i>	<i>646 výnos z prodaných pohledávek</i>	<i>221 – běžný účet</i>
1. 200 000	3. 180 000	3. 180 000
5. 200 000	5. 200 000	
	<i>546 – daňový odpis pohledávky</i>	
	4. 100 000	
2. 100 000	4. 100 000	
4. 100 000	2. 100 000	
	<i>391 – OP k pohledávce</i>	
	2. 100 000	
	4. 100 000	
	<i>558 – daňová OP k pohledávce</i>	
2. 100 000	4. 100 000	
4. 100 000	2. 100 000	

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Daňově účinná hodnota pohledávky se skládá z hodnoty tržby z prodeje pohledávky zvýšené o hodnotu daňové OP 180 000 Kč + 100 000 Kč = 280 000 Kč.

2.12 Odpis pohledávek

Při procesu vyřazování pohledávek z účetnictví společnosti Alfa, s.r.o. dochází ke sloučení tří principů – účetního, právního a daňového. Společnost může odepsat pohledávku pouze tehdy, když jí to umožní zákon. V tomto případě je odpis daňově uznatelný a má v účetnictví smysl. V případě, že k dané pohledávce není možné vytvořit daňově uznatelný odpis, nachází se společnost v nevýhodné situaci, jelikož tržba z pohledávky byla společností zdaněna, ovšem odpis daňově uznat nelze, tzn. nelze snížit výsledek hospodaření a tím i daňovou povinnost.

Alfa, s.r.o. vede odpisy pohledávek na analytických účtech k účtu 546, viz tabulka č. 15.

Tab. č. 15: Přehled odpisů pohledávek

Číslo účtu	Název účtu	Zůstatek účtu v roce (v mil. Kč)		
		2014	2015	2016
546_7050002	Odpis pohledávky-konkurz		15	15
546_7050003	Odpis pohledávky-nedobytné	34	16	16
546_7050004	Odpis pohledávky-prodej			4
546_7050801	Odpis pohledávky-nedobytné-nedaňový účet	8	31	27
	Celkem	42	48	48

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Alfa, s.r.o. většinu svých pohledávek odepisuje daňově neuznatelným způsobem, a to jí neumožňuje snížit daňovou povinnost. Z velké části jsou tímto způsobem řešeny pohledávky, u nichž není možné vytvářet daňové opravné položky v souladu se zákonem o rezervách, jedná se většinou o zálohy. Důvody odpisů pohledávek jsou uvedeny v tabulce č. 16.

Tab. č. 16 Důvody odpisu pohledávek v období 01. 04. 2015 – 31. 03. 2016

Důvod odpisu	Hodnota pohledávky (v tis. Kč)
Neekonomické vymáhání	206,10
Odpis pohledávek do 30 tis. Kč	6 411,80
Exekuce zastavena-nemajetnost	20 412,50
Konkurz zrušen-nemajetnost	7 082,30
Ostatní	237,10
Dědické řízení ukončeno	10 632,70
Cese pohledávky	3 319,80
Celkem	48 302,50

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

Celkem byly odepsány pohledávky za 48 302,5 tis. Kč. Důvody odpisu podle velikosti podílu na celkových odpisech pohledávek je možné shrnout takto: zastavení exekučního řízení z důvodu nemajetnosti dlužníka (42,26 %), ukončení dědického řízení (22,01 %), zrušení konkurzu z důvodu nemajetnosti dlužníka (14,66 %), odpis pohledávky do 30 tis. Kč (13,27 %), cese/postoupení pohledávky (6,9 %), neekonomické vymáhání (0,4 %) a ostatní (0,5 %).

Stanovené hranice pro tvorbu opravných položek k pohledávkám se vyvíjely dle doby splatnosti, tedy doby pohledávky po její splatnosti:

- Po splatnosti déle než 360 dnů je možno tvořit 100 % opravné položky.
- Po splatnosti déle než 180 dnů, ale nepřesahující 360 dnů, lze tvořit opravné položky do 80 %.
- Po splatnosti 90 dnů, nepřesahujících 180 dnů, lze vytvářet opravnou položku do 50 % pohledávky.
- V případě konkurzu či vyrovnávacího řízení lze tvořit 100% opravnou položku.
- U rizikových pohledávek lze také tvořit opravné položky ve výši 100 %.

2.13 Postihy za pozdní úhradu pohledávek

Společnost Alfa, s.r.o. stejně jako většina společností využívá nástroje, jež postihují dlužníky za pozdní platbu jejich dluhů vůči společnosti. Mezi tyto instrumenty patří úroky z prodlení a smluvní pokuty a penále.

Úroky z prodlení – se zvyšující se lhůtou po splatnosti pohledávky dochází k nárůstu smluvních úroků z prodlení, čímž se hodnota pohledávky zvyšuje.

Smluvní pokuty a penále – jedná se o potrestání dlužníka z toho důvodu, že neplatí svůj závazek vůči společnosti. Další možností je s dlužníkem sjednat možnost splácet svůj závazek pomocí splátkového kalendáře. Smluvní pokuty jsou daňově uznatelné až v případě, kdy jsou dlužníkem uhrazeny, nelze k nim tvořit daňově uznatelnou opravnou položku viz následující příklad.

Dlužník dluží společnosti Alfa, s.r.o. za nákup výrobků společnosti ve výši 400 tis. Kč. Dlužník požádal Alfa, s.r.o. o vytvoření splátkového kalendáře z důvodu momentální špatné finanční situace. Alfa, s.r.o. vytvořila splátkový kalendář, měsíční splátka činí 40 tis. Kč, úroky ze splátkového kalendáře jsou 5 % a smluvní pokuta 10 tis. Kč,

viz tabulka č. 17. V případě neplacení ujednaných měsíčních splátek podá Alfa, s.r.o. na dlužníka žalobu.

Tab. č. 17: Účtování smluvních pokut a úroků z prodlení

Text dokladů	Částka v Kč	MD	D
Faktura za odběr zboží	400 000	311	601
Interní doklad-rozúčtování splátek	40 000	311	311
Smluvní pokuta	10 000	311	646
Úrok z prodlení	20 000	311	662

Zdroj: vlastní zpracování na základě účetních podkladů společnosti, 2018

2.14 Vliv opravných položek a odpisů pohledávek na hospodaření analyzované společnosti

Společnost Alfa, s.r.o. v roce 2016 vykázala výsledek hospodaření za účetní období ve výši + 146 803 tis. Kč. Účetní výsledek hospodaření je ovlivněn mnoha nepeněžními účetními operacemi, mezi které se také řadí opravné položky k pohledávkám a odpisy pohledávek z účetního hlediska. Opravné položky i odpisy jsou v účetnictví vykazovány jako náklady, které snižují výsledek hospodaření. V případě, že dojde k zúčtování opravných položek, jsou náklady účtovány na DAL, účet 558 *Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek* (tvorba dle zákona o rezervách) nebo MÁ DÁTI (s mínusovým znaménkem) a jedná se tak o účetní operaci, která zvyšuje výsledek hospodaření.

Výše zmiňovaný výsledek hospodaření za účetní období je však upravován na daňový základ, jedná se tedy o korekci výsledku hospodaření o daňově neuznatelné náklady (v případě opravných položek a odpisů o náklady). V roce 2016 bylo ve společnosti Alfa, s.r.o. účtováno o vytvoření účetních opravných položek k pohledávkám ve výši 1 080 tis. Kč, došlo tedy ke snížení účetního zisku o 1 080 tis. Kč. Konečný stav účtu úpravy hodnot pohledávek za rok 2016 však činí 147 tis. Kč, tzn., že v roce 2016 došlo k rozpuštění opravných položek ve výši 933 tis. Kč.

Analyzovaná společnost Alfa, s.r.o. ve sledovaném období některé z pohledávek odepsala. V roce 2016 nedošlo k odpisu pohledávek, v roce 2015 došlo k odpisu pohledávky ve výši 6,5 mil. Kč, výrazná část však tvoří nedaňový účet.

Dle českých účetních standardů jsou tvořeny účetní opravné položky a odpisy dle zákona o dani z příjmu právnických osob č. 586/1992 Sb., následně dochází ke korekci o daňově uznatelné opravné položky a odpisy. Základ daně společnosti Alfa, s.r.o. byl tak upraven o opravné položky k pohledávkám z důvodu jejich tvorby a rozpuštění z daňového hlediska a z důvodu pohledávek, kde převažovaly daňově neuznatelné odpisy pohledávek.

2.15 Přiznání k dani z příjmů právnických osob

S ohledem na tvorbu účetních a daňových opravných položek, dále pak i odpisů pohledávek je nutné provést převedení výsledku hospodaření na základ daně. Sestavení Přiznání k dani z příjmu právnických osob vycházející ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů dokumentuje následující tabulka.

Tab. č. 18 Výňatek z daňového přiznání právnických osob II. ODDÍL

Řádek	Název položky	Vyplní v celých Kč	
		Poplatník	FÚ
40	Výdaje (náklady) neuznávané za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů (§25 nebo 24 zákona), pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji na ř. 10	143 329 342	
112	Částky, o které lze podle § 23 odst. 3 písm. c) zákona snížit výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 10)	3 149 162	
140	Příjmy a částky podle § 23 odst. 4 zákona, s výjimkou příjmů podle § 23 odst. 4 písm. a) a b) zákona, nezahrnované do základu daně	7 658 621	

Zdroj: vlastní zpracování dle formuláře Ministerstva financí ČR (2017) – Přiznání k dani z příjmu právnických osob za rok 2016 a interních dokumentů firmy, 2018

Řádek č. 112 zohledňuje zúčtování vytvořených dohadných položek u mezd, opravných položek na sociálních a zdravotních odvodech, dále pak s utvořenými rezervami na budoucí ztrátu a opravnými položkami k majetku a k pohledávkám, ale zohledňují se zde ty nedaňové. Na řádce č. 140 jsou zachyceny nedaňové odpisy pohledávek.

Závěr

Cílem práce bylo shromáždit ve společnosti Alfa, s.r.o. dostatek informací a účetních údajů týkajících se problematiky pohledávek po lhůtě splatnosti, poté tyto informace a údaje správně vyhodnotit, poskytnout vzhled do procesu řízení pohledávek u této společnosti se zaměřením na účetní a daňové hledisko. Na základě těchto informací identifikovat problémy týkající se řízení pohledávek ve společnosti a navrhnout způsoby, jak tyto problémy eliminovat, resp. přímo snížit celkovou hodnotu pohledávek společnosti Alfa, s.r.o. po splatnosti.

Na základě provedené analýzy pohledávek ve společnosti Alfa s.r.o. byly zjištěny následující skutečnosti:

- Společnost má propracovaný systém kreditních limitů, které podléhají pravidelné kontrole.

Tento systém patří mezi silné stránky společnosti, brání jí, na základě popsaných a vytvořených vzorců, uzavřít kontrakt s problematickou společností a také umožňuje společnosti sledovat „finanční zdraví“ stávajících klientů. Umožňuje společnostem rychle nastavit ochranné mechanismy ke vzniku pohledávek např. splátkový kalendář.

- Společnost se soustředí na dostatečné zajištění pohledávek.

Spolupracuje s odběrateli, se kterými buduje reciproční vztahy – propagace společnosti, reklamní plochy – čímž je vyvolán vzájemný zápočet pohledávek a závazků. Společnost má velmi dobré postavení v dodavatelsko – odběratelských vztazích

- Společnost se potýká s nedostatečnou komunikací mezi odděleními zabývajícími se pohledávkami.

Kreditní oddělení vede procesní spisy, oddělení pohledávek tyto procesy zachycuje. Špatnou komunikací dochází často k nevhodným návrhům na odpisy pohledávek, účetním pochybením, které vznikají ze zpožděného promítání procesů týkajících se pohledávek do účetnictví společnosti. Ta pak přichází o možnost daňově výhodnějšího uplatnění pohledávek po lhůtě splatnosti.

Návrh na opatření: vytvořit menší týmy, které by se zabývaly agendou pohledávek kompletně a komplexně.

- Společnost má velké množství dosud neuhrazených pohledávek.

Společnost využívá základní kroky k vymáhání pohledávek (telefonní i písemné urgency, osobní schůzky, splátkový kalendář, návrh na exekuci atp.). I přes tato opatření zůstává 68 % pohledávek, od jejichž splatnosti uplynulo více jak 5 let a 13 % neřešených pohledávek.

Návrh na opatření: zrevidovat stav neuhrazených a neřešených pohledávek, podniknout přísnější kroky k jejich vymožení, případně zjistit možnosti odpisu těchto pohledávek, čímž dojde k vyčištění z účetní evidence tak, aby tyto pohledávky nezkreslovaly finanční ukazatele společnosti (kapitál a likviditu). Využít mechanismu postoupení pohledávek.

- Společnost nedostatečně využívá informační technologie v procesu správy pohledávek.

Část procesu správy pohledávek se ve společnosti provádí manuálně za pomoci odborných pracovníků společnosti, čímž dochází k nedostatečné evidenci, pomalému přenosu informací mezi odděleními.

Návrh na opatření: vylepšit informační systém v procesu správy pohledávek, propočítat rentabilitu investic do IT technologie a urychlení procesu vymáhání a vymožení pohledávek.

Jak je vidět ze závěrů práce, problematika pohledávek ve společnosti Alfa s.r.o. a jejich vymáhání je velmi aktuálním tématem. Společnost má velmi dobře nastavené vstupní mechanismy spolupráce s novými klienty a sledování stávajících klientů. Problematictější se jeví sledování, evidence a vymáhání pohledávek, jejich správné účtování a odpisy.

Tuto práci by mohla společnost Alfa s.r.o. využít jako pohled nezávislého a nezájatého člověka na problematiku pohledávek společnosti a použít ji jako návod ke zlepšení jejich vymahatelnosti.

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Rozdělení pohledávek	9
Tab. č. 2: Tvorba daňových opravných položek k pohledávkám splatným do 31. 12. 2013	12
Tab. č. 3: Tvorba daňových opravných položek k pohledávkám vzniklým mezi 1. 1. 2014 a 31. 12. 2014	13
Tab. č. 4: Tvorba daňových opravných položek k pohledávkám vzniklým od 1. 1. 2015 ...	13
Tab. č. 5: Koeficienty zajištění.....	29
Tab. č. 6: Kontrola kreditních limitů společností	29
Tab. č. 7: Zůstatky účtu pohledávky.....	30
Tab. č. 8: Příklad účtování vydané faktury společnosti Alfa, s.r.o.....	30
Tab. č. 9: Kalkulace účetních opravných položek společnosti.....	34
Tab. č. 10: Přehled opravných položek k pohledávkám společnosti.....	34
Tab. č. 11: Kategorizace daňových opravných položek ve společnosti	35
Tab. č. 12: Řešení přijaté platby za pohledávky po splatnosti k 31. 3. 2016.....	36
Tab. č. 13: Příklad účtování splátkového kalendáře	37
Tab. č. 14: Účtování spojené se soudním vymáháním pohledávek.....	38
Tab. č. 15: Přehled odpisů pohledávek.....	40
Tab. č. 16 Důvody odpisu pohledávek v období 01. 04. 2015 – 31. 03. 2016	40
Tab. č. 17: Účtování smluvních pokut a úroků z prodlení	42
Tab. č. 18 Výňatek z daňového přiznání právnických osob II. ODDÍL.....	43

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Relace ve faktoringu.....	18
Obr. č. 2: Grafické znázornění struktury pohledávek k 31. 3. 2016.....	32
Obr. č. 3: Grafické znázornění struktury pohledávek podle druhu jejich vymáhání k 31. 3. 2016.....	33
Obr. č. 4: Podíl jednotlivých kategorií pohledávek podle druhu daňových opravných položek k 31. 03. 2016	35
Obr. č. 5: Účtování postoupení pohledávky	39

Seznam použitých zkratk

ARES	administrativní registr ekonomických subjektů
CRIF	Czech Credit Bureau
D	„dal“
DPH	daň z přidané hodnoty
FÚ	finanční úřad
MD	„má dáti“
OP	opravná položka
SAP	systemy, aplikace a produkty ve zpracování dat – modulární softwarový systém určený pro firmy
SOLUS	sdužení na ochranu leasingu a úvěrů spotřebitelům
ZR	zákon o rezervách

Seznam použité literatury

BAŘINOVÁ, Dagmar a Iveta VOZŇÁKOVÁ. *Pohledávky: právně, daňově, účetně*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada, 2007. Finance pro praxi. ISBN 978-80-247-1816-3.

ČIŽINSKÁ, Romana. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. Praha: Grada, 2018. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0194-8.

DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. Daňová řada. ISBN 978-80-735-7599-1.

HASPROVÁ, Olga. *Základy účetnictví podnikatelských subjektů*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. ISBN 978-80-7372-479-5.

KOVANICOVÁ, Dana. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 20., aktualiz. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012. ISBN 978-80-7273-169-5.

KRÁČALÍKOVÁ, Gabriela. *Zajištění a vymáhání pohledávek v rámci konkurzního řízení kapitálových společností v právních, daňových a účetních souvislostech*. Praha: VOX, 2004. Ekonomie (VOX). ISBN 80-86324-37-0.

MRKOSOVÁ, Jitka. *Účetnictví 2017: učebnice pro SŠ a VOŠ*. Brno: Edika, 2017. Daně a účetnictví (Edika). ISBN 978-80-266-1073-1.

KARFÍKOVÁ, Marie a kol. *Teorie finančního práva a finanční vědy*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-935-0.

PERTHEN, Ervín. *Správa a vymáhání pohledávek v praxi*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Právo prakticky. ISBN 978-80-747-8952-6.

ŠANTRŮČEK, Jaroslav a David ŠTĚDRA. *Pohledávky, jejich cese a hodnota*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-2451-920-3.

ŠIMAN, Josef a Petr PETERA. *Financování podnikatelských subjektů: teorie pro praxi*. Praha: C. H. Beck, 2010. C. H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-740-0117-8.

VAIGERT, Dalibor. *Pohledávky: právní příručka věřitele*. Brno: Computer Press, 2005. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 978-80-2510-881-9.

VONDRÁKOVÁ, Alena. *Vymáhání pohledávek*. 2., aktualit. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2011. Meritum (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-686-8.

VOZŇÁKOVÁ, Iveta. *Efektivní řízení pohledávek*. Praha: Grada, 2016. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-0770-9.

Elektronické zdroje

Bankovní gramotnost. *Faktoring a forfaiting* [online]. 2016 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: http://www.bankovniagramotnost.cz/gramotnost_jsem-firma_factoring-forfaiting

BULLA, Miroslav. *Pohledávky – nejčastější chyby a omyly* [online]. 2005 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d1561v1537-pohledavky-nejcastejsi-chyby-a-omyly>

OK Pohledávky. *Opravné položky k pohledávkám* [online]. 2018 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://ok-pohledavky.cz/vse-o-pohledavkach/opravne-polozky-k-pohledavkam>

BusinessInfo. *Pohledávky* [online]. 2014 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pohledavky-ppbi-51112.html#!&chapter=2>

IPodnikatel. *Inkasní kancelář – profesionální vymáhání pohledávek* [online]. 2011 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Pohledavky/inkasni-kancelar-profesionalni-vymahani-pohledavek.html>

Ministerstvo financí ČR. Přiznání k dani z příjmu právnických osob za rok 2016 [online]. 2017 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: https://www.financnisprava.cz/assets/tiskopisy/5404_28.pdf?201809301037

Právní předpisy

Český účetní standard pro podnikatele č. 001

Český účetní standard pro podnikatele č. 005

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách

Seznam příloh

Příloha A: Analýza čistého pracovního kapitálu a údaje pro jeho výpočet (v tis. Kč)

Příloha B: Vývoj ukazatelů likvidity (2014–2016) a údaje potřebné k výpočtu

Přílohy

Příloha A: Analýza čistého pracovního kapitálu a údaje pro jeho výpočet
(v tis. Kč)

Čistý pracovní kapitál	2014	2015	2016
Zásoby	2 820	3 210	3 110
Krátkodobé pohledávky	1 107 456	1 181 907	1 512 775
Finanční majetek	215 435	111 020	50 492
Krátkodobé závazky	1 241 812	1 149 035	1 489 812
Krátkodobé bankovní úvěry	0	0	0
Časové rozlišení pasiv	0	0	0
Čistý pracovní kapitál	83 899	147 102	76 565

Zdroj: vlastní zdroj zpracování na základě podkladů společnosti, 2018

Příloha B: Vývoj ukazatelů likvidity (2014–2016) a údaje potřebné k výpočtu

Ukazatel	2014	2015	2016
Běžná likvidita (OA/KrP)	1,20	1,10	1,04
Pohotová likvidita (FM-KrP/KrP)	0,81	0,91	0,97
Okamžitá likvidita (KrFM/KrZ)	0,17	0,10	0,03

Údaje potřebné k výpočtu ukazatelů likvidity v tis. Kč

Položka	2014	2015	2016
Oběžná aktiva	1 325 711	1 296 137	1 566 377
Krátkodobé závazky	1 241 812	1 149 035	1 489 812
Krátkodobé bankovní úvěry	0	0	0
Krátkodobý finanční majetek	215 435	111 020	50 492
Krátkodobé pohledávky	1 107 456	1 181 907	1 512 775
Zásoby	2 820	3 210	3 110

Zdroj: vlastní zdroj zpracování na základě podkladů společnosti, 2018

Abstrakt

ŠKRABALOVÁ, Jitka. *Problematika pohledávek z účetního a daňového pohledu*. Plzeň, 2018. 52 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku pohledávek z obchodních vztahů. Hlavním cílem bylo vymezit nejefektivnější právní, daňové a účetní řešení již existujících pohledávek po splatnosti a také určit vhodné způsoby pro předcházení těmto pohledávkám u konkrétní společnosti.

Teoretická část shrnuje poznatky z odborné literatury k jednotlivým právním řešením a také potřebnou legislativu k tvorbě účetních a daňových opravných položek a odpisů pohledávek.

Praktická část analyzuje způsob evidence a vedení pohledávek po splatnosti u konkrétní společnosti, tvorbu účetních a daňových opravných položek z daňového a účetního pohledu. Poukazuje na možné vybrané techniky související s pohledávkami, které umožňují daňovému subjektu snížit základ daně a daňovou povinnost.

V závěru práce jsou navržena nová řešení pro další postup s pohledávkami po splatnosti, která by mohla firmě zajistit finanční úsporu, zlepšit vymahatelnost pohledávek a eliminovat vznik pohledávek po splatnosti.

Klíčová slova: pohledávka, závazek, věřitel, dlužník, opravné položky, odpis pohledávky, pohledávky po splatnosti, scoring, vymáhání pohledávek

Abstract

ŠKRABALOVÁ, Jitka. *The issue of accounting and tax receivables*. Plzeň, 2018. 52 p. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

The bachelor thesis is focused on the issue of trade receivables. The main objective was to identify the most effective legal, tax and accounting solutions for already existing overdue receivables and to find appropriate ways of anticipating such situations in a particular company.

The theoretical part summarizes the information gathered in specialized literature on individual legal solutions and also the necessary legislation for creating accounting and tax adjustments and depreciation of receivables.

The practical part analyzes the way of recording and management of overdue receivables at a particular company, formation of accounting and tax adjustments from the tax and accounting point of view. It points to possible selected techniques related to receivables that allow a taxable entity to reduce the tax base and the tax duty.

At the end of the thesis, are proposed new solutions for further course of action regarding overdue receivables, which could ensure the company financial savings, improve the recovery of receivables and eliminate the occurrence of overdue receivables.

Keywords: receivable, liability, creditor, debtor, adjusting entries, depreciation of receivables, overdue receivables, scoring, recovery of receivables